PRZEMYSŁ NAFTOWY

DWUTYGODNIK

ZESZYT 7

ROCZNIK XIV

1939

ORGAN KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO WE LWOWIE

Treść:

1. O. W. Wyszyński: Badania poszukiwawcze w strefie wycieków ropnych Jakubów—Słoboda Dolińska . . . Str. 182
2. Koszty produkcji ropy naftowej . . . „ 184
3. Dalszy wzrost światowego parku samochodowego . . . „ 186
4. Dr Z. Hagerowa: Bibliografia polskiego przemysłu naftowego (c. d.) „ 188
5. Angielski import olejów mineralnych . . . „ 194
6. Motoryzacja i konsumcja benzyny w Stanach Zjednoczonych . . . „ 195
7. Przegląd prasy . . . „ 196
8. Dział gospodarczy . . . „ 198
9. Dział prawny . . . „ 206
10. Wiadomości bieżące . . . „ 206
11. Przegląd zagraniczny . . . „ 208

Table des matières:

1. O. W. Wyszyński: Exploration de la zone de suitenents de Jakubów—Słoboda Dolińska . . . Page 182
2. Frais de production du pétrole brut . . . „ 184
3. Augmentation du „parc d'automobile" mondial . . . „ 186
4. Dr Z. Hagerowa: Bibliographie de l'industrie pétrolière polonaise „ 188
5. L'importation anglaises de huiles minérales . . . „ 194
6. Motorisation et consommation de l'essence dans les Etats Unis . . „ 195
7. Revue de la presse . . . „ 196
8. Revue economique . . . „ 198
9. Questions juridiques . . . „ 206
10. Chronique courante . . . „ 206
11. Revue étrangère . . . „ 208

Inhalt:

1. O. W. Wyszyński: Explorationsbohrungen in der Umgebung des Erdoelausbisses von Jakubów—Słoboda Dolińska . . . Seite 182
2. Erdoel-Produktionskosten . . . „ 184
3. Weitere Vergrösserung des Weltautobestandes . . . „ 186
4. Dr Z. Hagerowa: Die Bibliographie des polnischen Naphta-Industrie „ 188
5. Mineraloelimport in Grossbritanien . . . „ 194
6. Motorisierung und Benzinverbrauch in U. S. A. . . . „ 195
7. Pressestimmen . . . „ 196
8. Ekonomische Rundschau . . . „ 198
9. Neue Gesetze und Verordnungen . . . „ 206
10. Kleine Nachrichten . . . „ 206
11. Ausländische Chronik . . . „ 208

Od Redakcji.

RĘKOPISY przeznaczone dla Redakcji wykonywać należy zawsze na jednej stronie arkusza zwykłego papieru, z odstępem między wierszami szerokości około 15 mm, pismem wyraźnym, możliwie maszynowym.

Rękopisów Redakcja nie zwraca.

RYSUNKI techniczne sporządzone być winny czarnym tuszem na kalce lub białym papierze rysunkowym. Opisywanie rysunków wykonywać należy zawsze zwyczajnym ołówkiem, a nie tuszem.

FOTOGRAFIE wykonane być winny w odbitkach czarnych na błyszczącym papierze. W razie braku odbitek nadsyłać można klisze lub filmy.

PRACE ORYGINALNE, REFERATY I ARTYKUŁY obejmować winny wraz z rysunkami 4 do 5 stron druku (1 strona druku obejmuje około 6 000 liter). Tematy obszerniejsze dzielić zatem należy, o ile możności, na dwa lub więcej artykułów mniejszych rozmiarów.

Na końcu każdego artykułu umieścić należy krótkie zestawienie treści w języku polskim, a o ile możności także w języku francuskim, niemieckim lub angielskim.

ODBITEK z artykułów dostarczamy autorom bezpłatnie w ilości 25 egzemplarzy, ilości większych po cenie kosztów własnych. Odbitek żądać należy zaopatrując rękopis odpowiednią uwagą.

PRZEDRUK dozwolony z podaniem źródła.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

DWUTYGODNIK

ORGAN KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO WE LWOWIE

Rok XIV **10 kwietnia 1939 r.** **Zeszyt 7**

Generał broni Stanisław hr. Szeptycki
Prezes
Krajowego Towarzystwa Naftowego

wybrany dnia 22 marca 1939 roku

O. W. WYSZYŃSKI
Oddz. Geol. S. A. „Pionier“

Badania poszukiwawcze w strefie wycieków ropnych Jakubów—Słoboda Dolińska

W związku z pracami geologicznymi, przeprowadzonymi w roku 1930 na arkuszu Bolechów, i zdjęciami uzupełniającymi, wykonanymi w r. 1933, odkryte zostały dwa wycieki ropne: w Jakubowie i w Słobodzie Dolińskiej. Wyciek w Jakubowie występuje na dnie lewobocznego małego strumyka. W zagłębieniu ukazują się tutaj na powierzchni wody liczne plamy brunatnej ropy. Zbocza i koryto pokryte są glinami, co uniemożliwia zbadanie formacji, z której wypływa ropa. W drugim wycieku, w Słobodzie Dolińskiej, występującym na lewym boku potoka Trościańczyk, zbiera się ropa ciemnego koloru w małym zagłębieniu, poniżej ściany utworzonej ze żwirów. Również i w Słobodzie Dolińskiej w pobliżu wycieku nie ma naturalnych odsłonięć utworów trzeciorzędowych. Na przedłużeniu północno-zachodnim wycieku Jakubowa, w Czołhanach, miały występować — według zapodań miejscowej ludności — wycieki ropne w rewirze leśnym, noszącym nazwę „Ropyszcze“.

Dane te dały podstawę do podjęcia przez S. A. „Pionier“ szczegółowych badań przy zastosowaniu ręcznie kopanych studzienek oraz do odwiercenia otworu rdzeniowego w Słobodzie Dolińskiej. Ze zdjęć wstępnych, wykonanych na arkuszu Bolechów w latach 1930—1933, wynikało bowiem, że strefa wycieków ropnych Jakubów—Słoboda Dolińska leży na obszarze antyklinorium warstw stebnickich. Dokładne zbadanie tego zagadnienia uznano za ważne głównie z tego powodu, że w serii stebnickiej, występującej na północ od przykarpackiej formacji solnej (Modrycz) poza Jakubowem i Słobodą Dolińską, nigdzie żadnych objawów węglowodorów, czy to w postaci wycieków ropnych, czy też ekshalacji gazów nie stwierdzono. Co więcej, analizy chemiczne skał serii stebnickiej wykazały prawie zupełny brak bitumów rozpuszczalnych. Zbadanie zatem warunków geologicznych, towarzyszących wyciekom w Jakubowie i Słobodzie Dolińskiej, mogło stworzyć nowe koncepcje dla programu prac poszukiwawczych w obrębie antyklinorium przedgórza.

Prace poszukiwawcze rozpoczęto w 1935 roku w Czołhanach, gdzie odwiercono 64 studzienek, usytuowanych w pobliżu „Ropyszcza“, w profilu Świcy, i w części wschodniej na granicy Jakubowa. Jeżeli chodzi o pierwszą część programu, to okazało się, że w okolicy „Ropyszcza“ są jedynie źródła słone, skąd pochodzi prawdopodobnie nazwa, nie stwierdzono natomiast śladów ropy. Analiza solanki, pobranej z jednej ze studzienek, dała następujące wyniki:

Reakcje jakościowe: siarkowodór-negatywny

Wyniki ilościowe:

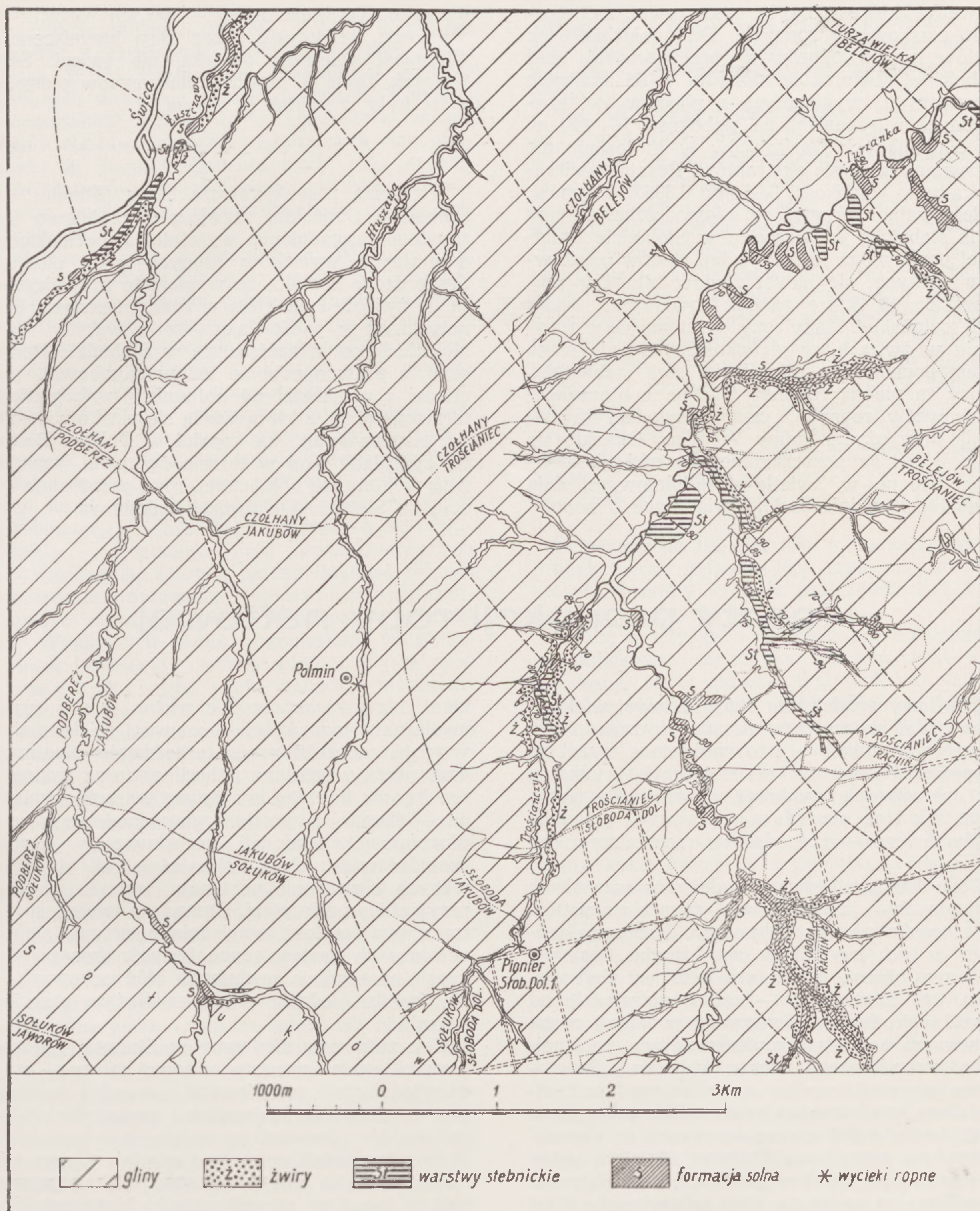
suchej substancji	2.396 *g/l*
substancji nierozp. w HCl	0,032 „
$Al_2O_3 + Fe_2O_3$	0,000 „
substancji bitumicznej	0,015 „
Cl'	0,835 „
SO_4''	0,464 „
HCO_3'	0,142 „
Fe''	0,000 „
Ca''	0,410 „
Mg''	0,077 „
$Na^{\cdot} + K^{\cdot}$	0,395 „
	2,398 *g/l*

solność pierwszorzędna	42,0%
solność drugorzędna	48,8%
alkaliczność pierwszorzędna	0,0%
alkaliczność drugorzędna	9,0%
kw. węglanu żelazowego	0,0%
	99,8%

Szybiki usytuowane wzdłuż profilu Świcy dały materiał obserwacyjny dla wyciągnięcia wniosków tektonicznych. Okazało się, że warstwy stebnickie budują na południe od cerkwi w Czołhanach płaską synklinę, do której przylega od południa wysad formacji solnej. W końcu natrafiły szybiki we wschodniej części Czołhan na żwiry wodonośne, uniemożliwiające dalsze głębienie do warstw trzeciorzędowych.

W Jakubowie, w pobliżu wycieku ropnego, wykonał „Polmin“ wiercenie udarowe. Jak wynika z notatek, zamieszczonych w „Statystyce Naftowej Polski“, otwór ten, wiercony w latach 1937/1938 do końcowej głębokości 655 m, nie wyszedł z warstw stebnickich.

W roku 1937 podjęło Tow. „Pionier“ wiercenie rdzeniowe w Słobodzie Dolińskiej. Założono mianowicie otwór na oddziale lasowym 114 Lasów Państwowych Nadleśnictwa Rachiń, w pobliżu wycieku ropnego. Wiercenie to p. n. „Słoboda Dolińska Nr 1“ rozpoczęto Calyx'em we wrześniu 1937 r., ukończono zaś w listopadzie tegoż roku, przy głębokości końcowej 192,50 m. Do głębokości 16 m przewiercono 8 m glin oraz 8 m żwirów i piasków. Następnie aż do końcowej głębokości 192,50 m wiercono w serii warstw stebnickich, złożonej z czerwonych i różowych iłów marglistych, szaro-zielonych łupków, piaskowców szaro-oliwkowych drobnoziarnistych oraz zlepieńców utworzonych z okruchów piry-

Mapa geologiczna okolic Jakubowa i Słobody Dolińskiej według zdjęć: T. Chlebowskiego, J. Obtułowicza i O. W. Wyszyńskiego.

tów i piaskowców. Cała ta seria jest silnie zmięta, zbrekcjonowana i przepojona gipsem, który najczęściej we formie włóknistych żył zapełnia szczeliny. Badania na mikrofaunę, wykonane na 50 próbkach rdzeni w odstępach co 5 metrów, stwierdziły ubogą faunę, złożoną głównie z Globigerin, obok których zanotowano pojedyncze okazy Cibicides Rotalia Beccarii i Spheroidina.

Prowadzone podczas wiercenia obserwacje występowania ropy i gazów — wykazały obecność śladów ropy w głębokości 8 m, a zatem w żwirach i piaskach dyluwialnych, Poniżej, w przewierconej serii warstw stebnickich, nie zauważono podczas wiercenia najmniejszych objawów ropnych. Również przy badaniu makroskopowym rdzeni nie zanotowano żadnych ob-

serwacyj, które mogłyby wskazywać na obecność piaskowców ropnych. Brak jakichkolwiek śladów węglowodorów w przewierconej serii stebnickiej stwierdzono ponadto w 55 analizach chemicznych, wykonanych z piaskowców, znalezionych w rdzeniach na głębokości 16—194 m. Na 55 badanych piaskowców w 18 testach nie otrzymano w ogóle ekstraktów. Reszta zawierała ślady w wysokości 0,001 do 0,005% bitumów. Należy zatem przyjąć za udowodnione, że cała seria stebnicka w wierceniu w Słobodzie Dolińskiej pozbawiona jest nie tylko śladów piaskowców ropnych, ale nawet śladów bitumów rozpuszczalnych, które zawsze towarzyszą szarej serii tortońskiej. Ślady ropy, występujące w wierceniu w żwirach, w głębokości 8 m, nie mogą zatem pochodzić z niżej ległej serii stebnickiej. Żwiry te nie są również złożone z otoczaków piaskowców ropnych, czego dowodem są badania przy użyciu lampy Wood'a. Okazało się mianowicie, że poszczególne otoczaki piaskowców, badane w świetle ultrafioletowym, dają jasno-żółte luminiscencje, świadczące o napojeniu ropą. Te same okazy — po ich rozbiciu — wykazują, że jedynie brzegi dają luminiscencję, natomiast wnętrzna otoczka nie świeci. Stąd wniosek, że są to otoczaki piaskowców płonych, które były w kontakcie z ropą.

*

Wiercenia poszukiwawcze S. A. „Pionier“ w Słobodzie Dolińskiej rozwiązały częściowo postawione zagadnienie wyjaśnienia pochodzenia naturalnych wycieków ropnych w tej okolicy. Stwierdzone zostało, że wycieki te przywiązane są do żwirów i nie stoją w żadnym związku genetycznym z podścielającą serią warstw stebnickich. Ropa, ukazująca się w Słobodzie Dolińskiej, a prawdopodobnie też w Jakubowie, pochodzi z przyległej od południa przykarpackiej formacji solnej, z którą wiążą się piaskowce ropne, eksploatowane na kopalni w Dolinie. Dzięki tej cyrkulacji wód w terasie żwirowej, zapadającej w kierunku północnym, ropa przedostaje się stąd do Słobody Dolińskiej i Jakubowa.

Koszty produkcji ropy naftowej

Chwilowy spadek cen ropy naftowej w Ameryce nadał szczególną aktualność zagadnieniu kosztów produkcji — i to zarówno z uwagi na bezpośredni związek ich z sytuacją rynkową i z opłacalnością produkcji w przemyśle naftowym, jak i ze względu na sprawę — ocenianej porównawczo — gospodarczej racjonalności cen obecnych.

Cena każdego towaru zależy w warunkach normalnych — jak wiadomo — przede wszystkim od stosunku podaży do popytu. Przewaga jednego z tych czynników nad drugim decyduje w danym okresie o tym, czy cena jest zbyt wysoka, czy zbyt niska — często niezależnie od kosztów produkcji; równowaga podaży i popytu stwarza natomiast konfigurację cen, racjonalną z gospodarczego punktu widzenia. Przytoczone powyżej tezy są gospodarczymi oczywistościami, nie wymagającymi bliższych objaśnień. Jest również rzeczą oczywistą, że przeciągające się przez czas dłuższy, silniejsze zaburzenia sytuacji rynkowej muszą oddziaływać szkodliwie na związany z nią bezpośrednio dział wytwórczości przemysłowej. Prędzej czy później musi jednak ustalić się stosunek cen rynkowych do kosztów produkcji na tyle odpowiedni i pomyślny, by zapewnić minimalną choćby rentowność kapitałom, zainwestowanym w daną gałąź przemysłu.

Kształtowanie się cen zależy nie tylko od bieżących kosztów produkcji, ale również — i to w stopniu nawet wyższym — od kosztów, związanych z ponownym zaopatrzeniem się danego przedsiębiorstwa w surowiec. Przytoczony moment odgrywa szczególnie ważną rolę w przemyśle naftowym, który — z uwagi na dynamikę wzrostu zapotrzebowania przetworów finalnych oraz przez wzgląd na naturalne, coraz trudniejsze i coraz bardziej kosztowne warunki produkcji — liczyć się musi z prawdopodobieństwem długofalowej tendencji zwyżkowej w dziale kosztów własnych — niezależnie od dokonywanych nieustannie postępów techniki eksploracyjnej i produkcyjnej. Omawiana tendencja zatraca swą ciągłość, względnie występuje słabiej w okresach następujących bezpośrednio po odkryciu szczególnie wydajnych złóż naftowych — nie zanika jednak nigdy na dłuższy przeciąg czasu.

Czy notowany niedawno w Stanach Zjednoczonych spadek cen ropy naftowej należy — przy uwzględnieniu omówionych powyżej momentów — uznać za racjonalny i uzasadniony? Na pytanie to odpowiedzieć należy z całym naciskiem, że spadek ceny jest zupełnie nieuzasadniony, zarówno jeśli się wezmie pod uwagę wysokość kosztów produkcyjnych bieżących, jak i kalkulowanych na przyszłość. Badania oficjalne wykazały, że dotychczasowa cena ropy naftowej wystarczała na ogół, aby pokryć w przybliżeniu koszty prac poszukiwawczych i koszty produkcji, ponoszone przez przeważającą część amerykańskich producentów ropy naftowej. Istniały jednak i istnieją zawsze w przemyśle naftowym liczne przedsiębiorstwa kopalniane nierentowne z powodu zbyt nikłej produkcji, niepokrywającej kosztów wiercenia i eksploatacji. Świadczą o tym dane liczbowe

zebrane przez wybitnego amerykańskiego rzeczoznawcę-geologa, W. Mc. Coy'a, który — zgodnie z życzeniem gubernatora stanu Oklahoma, E. W. Marland'a — przedłożył w toku odbytych niedawno obrad „Interstate Compact Commission“ sprawozdanie, poświęcone zagadnieniu obecnych zasobów naturalnych ropy naftowej w Stanach Zjednoczonych, oraz problemowi kosztów produkcji ropy, potrzebnej do pokrycia przyszłego zapotrzebowania olejów mineralnych.

Celem studium, podjętego przez W. Mc. Coy'a, było analityczne zbadanie warunków, niezbędnych do zapewnienia pokrycia amerykańskiego zapotrzebowania olejów mineralnych na dłuższy okres czasu, a zatem do zastąpienia obecnej gospodarki, prowadzonej na krótką metę, programem obliczonym na czas dłuższy.

Niezbędnym do osiągnięcia omawianego celu okazało się zestawienie nowych (poza stwierdzonymi dotychczas w sposób niewątpliwy) zasobów naturalnych ropy naftowej; autor oznaczył na podstawie przybliżonej prognozy zapotrzebowania na przeciąg najbliższych lat dwudziestu — rozmiary prac poszukiwawczych i wiertniczych, których należy dokonać w celu stworzenia równowagi między wzrostem rzeczonego zapotrzebowania, a wzrostem produkcji. Wynik tych badań, przeniesiony na płaszczyznę inwestycyj, jest w równej mierze pouczający, jak i dla wielu badaczy nieoczekiwany.

Amerykańskie zapotrzebowanie ropy naftowej w okresie najbliższych dwudziestu lat należy — zdaniem W. Mc. Coy'a — ocenić na 34 miliardów baryłek (455 milionów cystern). Przytoczone liczby wydają się jednak nieco wygórowane, jeśli się zważy, że obecne całkowite zapotrzebowanie olejów mineralnych w Stanach Zjedn., wyrażające się liczbą 1,27 miliardów baryłek (17 milionów cystern) rocznie, nie będzie prawdopodobnie wzrastać w latach przyszłych tak intensywnie, jak wzrastało ostatnio — tym bardziej, że postępy techniczne, a zwłaszcza trudne do przewidzenia możliwości rozwojowe techniki rafineryjnej — muszą oddziałać obniżająco na zapotrzebowanie ropy surowej. Zastrzeżenie powyższe nie narusza jednak w sposób istotny natury ostatecznych konkluzyj omawianego referatu — trudno bowiem powątpiewać, że amerykańska produkcja ropy naftowej znajdzie się w obliczu wymagań nader wysokich.

Otóż — od chwili powstania amerykańskiego przemysłu naftowego, odkryto w Stanach Zjednoczonych ilość ropy naftowej, prawie dokładnie równą tej, jaką przytacza w swej ocenie W. Mc. Coy — mianowicie około 34,1 miliardów baryłek (455 milionów cystern), z czego wydobyto efektywnie około 20,6 miliardów baryłek (około 270 milionów cystern). Obecne zasoby podziemne ropy naftowej w Stanach Zjednoczonych wyrażają się zatem w przybliżeniu liczbą 13,5 miliardów baryłek (180 milionów cystern); mowa tu tylko o zasobach stwierdzonych w sposób niewątpliwy, względnie już odkrytych — bez uwzględnienia zasobów naturalnych dotąd niezbadanych, a znajdujących się w obszarach, których akcja eksploracyjna bądź jeszcze nie objęła, bądź też poczyniła w nich nieznaczne tylko postępy.

Nie jest rzeczą prawdopodobną, aby w ciągu lat dwudziestu udostępniono dla produkcji wszystkie, niezbadane dotychczas, zasoby naturalne ropy naftowej; toteż zdaniem W. Mc. Coy'a, należy odkryć nowe zasoby w wysokości około 28 miliardów baryłek (375 milionów cystern), aby zdobyć możność pełnego pokrycia przyszłego zapotrzebowania olejów mineralnych. Stosunek zasobów terenowych nowoodkrywanych do wzrostu zapotrzebowania utrzymywał się między latami 1924 a 1930 w ramach przybliżonej równowagi; po roku 1930 stosunek ten zaczął obniżać się. Prowadzi to do wniosku, że w miarę stopniowego wyczerpywania się znanych złóż naftowych i w miarę coraz bardziej intensywnych prac poszukiwawczych i wiertniczych — w z r a s t a ć b ę d ą w s p o s ó b n i e u n i k n i o n y r ó w n i e ż k o s z t y p r o d u k c j i.

W okresie od 1924 do 1938 r. wynosiły koszty produkcji ropy naftowej loco szyb, przy uwzględnieniu kosztów kapitału przeciętnie 1,11 $ za baryłkę (około 135 kg).

Liczbę tę uzyskano na podstawie następującego obliczenia: statystyka za lata 1924—1937 wykazuje, że w okresie tym odkryto łącznie 18 miliardów baryłek (240 milionów cystern) ropy naftowej, co pociągnęło za sobą wydatek na akcję poszukiwawczą i na wiercenie w wysokości 11 192 000 000 $ (bez uwzględnienia odsetek i kosztów wydobycia). Dodając do przytoczonej powyżej liczby łączny koszt wydobycia wyrażający się liczbą 6 750 000 000 $, otrzymamy koszt łączny w wysokości 17 942 000 000 dolarów, poniesiony na wydobycie 18 miliardów baryłek (240 milionów cystern) ropy naftowej, czyli przeciętnie 99 centów za 1 baryłkę. Doliczywszy do tej liczby koszty kapitału, ocenione globalnie na 12%, otrzymamy ostatecznie 1,11 $ za 1 baryłkę, — przy czym należy zauważyć, że na przytoczony koszt przeciętny wpłynęły w wysokim stopniu obniżająco nader niskie koszty produkcji w niezwykle wydajnym obszarze wschodniego Teksas, — że zatem liczba, podana przez autora, musi okazać się w rzeczywistości o wiele za niską. W każdym razie należy uznać za rzecz bezwzględnie pewną, że notowana obecnie w „Midkontinent“ przeciętna cena 1,02 $ za baryłkę ropy naftowej nie wystarcza bynajmniej do pokrycia kosztów produkcji.

Tak przedstawia się sytuacja obecna; sytuacja jutrzejsza musiałaby okazać się jeszcze bardziej trudna i zniechęcająca, gdyby — co nie wydaje się rzeczą prawdopodobną — teraźniejszy poziom cen ropy naftowej utrzymać się miał przez czas dłuższy. Zakładając, że koszty eksploracji w przyszłości wzrosną, dochodzi Mc Coy do wniosku, że koszt produkcji ropy naftowej w ciągu najbliższych lat dwudziestu dojdzie (łącznie z kosztami wydobycia i z odsetkami) do

kwoty 1,89 $ za baryłkę. Jeżeli uwzględni się nawet stosunkowo niskie koszty własne produkcji ropy naftowej, pochodzącej ze znanych i tanio produkujących terenów naftowych, koszt własny wyrazi się zawsze jeszcze liczbą 1,62 $ za baryłkę.

Przytoczone powyżej obliczenie opiera się na założeniu, zgodnym z wieloletnimi doświadczeniami, że tereny naftowe w U. S. A., które można eksploatować łatwo i przy niewielkich kosztach, ulegają stopniowemu wyczerpaniu, — że zatem zabezpieczenie pełnego pokrycia przyszłego zapotrzebowania olejów mineralnych wymaga bezwzględnie znacznych wkładów finansowych.

W celu zapewnienia sobie dostatecznej ilości produktów naftowych należy działalność eksploracyjną nie tylko poszerzać, tj. uprawiać „w większym stylu", na rozleglejszych obszarach, niż dotychczas, — lecz również i pogłębiać — drogą zdobywania i udostępniania horyzontów coraz głębszych. Wywoła to oczywiście w sposób nieunikniony dalszą zwyżkę kosztów produkcji. Następstwa tego rzucają się poprostu w oczy; autor omawianego referatu ujmuje je nader trafnie:

„Przemysł naftowy i konsumująca publiczność obracają się w itnym błędnym kole. Przemysł naftowy walczy z coraz groźniejszym, nadmiernym wzrostem ilości odwiercanych metrów, starając się osiągnąć równowagę gospodarczą i utrzymać konieczną opłacalność produkcji. Konsumenci korzystają z paliw płynnych i smarów po cenach, stosunkowo niższych od cen innych towarów. Z tych niskich cen korzystają znowu czynniki rządowe, aby podwyższać — i tak już wysokie — podatki... Należy bezwarunkowo rozwikłać tę krytyczną sytuację w ciągu najbliższych 2 do 3 lat, o ile przemysł naftowy utrzymać się ma przy życiu — i o ile światowa gospodarka naftowa ma się istotnie rozwijać na pożytek ogólny".

Dalszy wzrost światowego parku samochodowego

Po okresie szybkiego i dość równomiernego wzrostu ilości samochodów, trwającym do 1937 roku, zanotowano także w roku ub. pewien wzrost liczebny światowego parku samochodowego, osiągnięty jednak w znacznie powolniejszym tempie. Wedle zestawień statystycznych, opublikowanych przez „American Automobile", znajdowało się w 1938 roku we wszystkich krajach kuli ziemskiej łącznie 42 942 387 wozów (42 549 134 w 1937 r.), w czym okrągło 35 000 000 wozów osobowych (34 700 000 w 1937 r.).

Wyjaśnienie silnego zahamowania ekspansji ilościowej z lat ostatnich wyczytać można łatwo z zestawień liczbowych, dotyczących natężenia amerykańskiej komunikacji samochodowej, pośrednio zaś obrazujących całokształt światowego postępu motoryzacji, w którym Ameryka odgrywa zdawna rolę przewodnią. Ostatnia depresja koniunkturalna, która obniżyła dotkliwie potencjał życia gospodarczego, a tym samym i natężenie komunikacji mechanicznej w Stanach Zjednoczonych w okresie od końca 1937 r. aż poza pierwsze półrocze 1938 r., nie tylko wstrzymała wzrost lecz nawet wywołała lekki spadek ilościowy amerykańskiego parku pojazdów mechanicznych.

Pomimo wspomnianego powyżej spadku liczył w 1938 r. park samochodowy Ameryki Północnej i Ameryki Południowej okrągło 31 426 000 jednostek, co stanowi zawsze jeszcze ponad 73% parku światowego. Potężną pozycję Ameryki w omawianej dziedzinie ilustruje m. in. fakt, iż przyrost amerykańskiego parku samochodowego, notowany w ciągu ostatnich 6 lat, równa się prawie 50% liczby samochodów, posiadanych obecnie przez wszystkie inne kontynenty świata.

Z przytoczonych w tabeli liczb wynika, w jak wysokim, przeważającym stopniu uczestniczą kraje półkuli zachodniej w światowym parku sasamochodowym. Należy zaznaczyć, że trzon amerykańskiego parku samochodów (niemniej, niż 97,5%!) przypada na Stany Zjednoczone i na Kanadę. Z liczby 29,2 milionów wozów, posiadanych ostatnio przez Stany Zjednoczone (29,7 milionów w 1938 r.) przypada okrągło 2,6 milionów jednostek na stan Nowy York, zaś 2,5 milionów na Kalifornię, która wykazuje największą w świecie „gęstość motoryzacyjną" (1 pojazd mechaniczny na 2,5 mieszkańców).

W 1938 r. zanotowano również dalszy postęp motoryzacji w innych krajach Ameryki środkowej i południowej — z wyjątkiem Meksyku, gdzie obniżyło się zwłaszcza natężenie ciężarowej komunikacji mechanicznej.

Europa posiadała w 1938 r. łącznie 9 065 475 (w 1937 r. — 8 455 577) pojazdów mechanicznych; łączny udział krajów europejskich w parku światowym wzrósł od 1937 do 1938 r. — z 19,9 na 21,1%. We wzroście tym uczestniczyły wszystkie — z wyjątkiem Italii — kraje europejskie, wykazujące stały postęp w dziedzinie motoryzacji — nie we wszystkich jednak krajach rozdzielił się omawiany wzrost ilościowy parku samochodowego w jednakowym stosunku na wozy osobowe i na wozy ciężarowe. Z zamieszczonego poniżej zestawienia statystycznego wynika, że w niektórych krajach Europy do-

konało się raczej skurczenie ciężarowej komunikacji mechanicznej — reagującej, jak wiadomo, zazwyczaj w sposób szczególnie bezpośredni na fluktuacje koniunktury i widocznie dotkniętej oddziaływaniami zeszłorocznej depresji gospodarczej. Widać dalej z liczb, poniżej przytoczonych, że przeszło połowa europejskiego parku samochodowego przypada na Wielką Brytanię i na Francję. — Na podkreślenie zasługuje również zdumiewająco nikły park samochodowy Rosji Sowieckiej, podzielony dysproporcjonalnie na znikomo małą ilość wozów osobowych i na niestosunkowo znaczną ilość ciężarówek; podobnie jaskrawej dysproporcji nie napotykamy w żadnym innym kraju kuli ziemskiej. W Italii notowano w roku ub. obniżenie się ilości zarówno wozów osobowych, jak i ciężarowych.

Obszary Oceanii, posiadające znaczniejszy stopień cywilizacji, wykazują nader wysoki stosunek liczbowy samochodów do liczby mieszkańców — australski park samochodowy wzrósł w ciągu roku ub. (jak widać to z zamieszczonego poniżej zestawienia). Jeden samochód przypada w Australii na 8,5 mieszkańców, co zostawia w cieniu nawet najwyżej zmotoryzowane kraje Europy. „Gęstość motoryzacji" jest najwyższa w Nowej Zelandii i na wyspach Hawajskich, — natomiast Nowa Gwinea stanowi teren motoryzacyjnie — dziewiczy. W całej Nowej Gwinei, prawie równej obszarem obu wspomnianym wyżej terytoriom, było w roku ub. zaledwie 600 samochodów.

Na obszarze Azji przeszedł rok ostatni pod znakiem zupełnej stagnacji motoryzacyjnej, co

Światowy park samochodowy wedle części świata
(w 1000 jednostek)

Rok	Ameryka	Europa	Oceania	Azja	Afryka	Razem:
1933	25 677,7	6 052,8	778,9	506,0	383,2	33 399,5
1934	26 741,6	6 656,0	826,7	546,2	425,6	35 196,1
1935	28 143,4	7 136,4	890,7	597,6	466,6	37 234,7
1936	30 093,2	7 791,7	972,1	625,7	562,9	40 045,5
1937	31 754,5	8 455,6	1 052,5	666,7	619,9	42 549,1
1938	31 426,0	9 065,5	1 128,6	666,5	655,8	42 942,4

Park samochodowy Ameryki wedle krajów
(w 1000 jednostek)

	Samochody osobowe		Sam. ciężarowe i omnibusy		Razem:	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Ameryka (łącznie)	27 131,2	26 828,2	4 623,3	4 598,1	31 754,5	31 426,3
Stany Zjednoczone	25 342,5	25 081,1	4 362,7	4 130,5	29 705,2	29 211,7
Kanada	1 104,1	1 161,1	202,0	220,0	1 306,1	1 381,1
Argentyna	199,0	209,9	65,0	69,4	264,0	279,3
Brazylia	101,0	100,8	58,0	59,2	159,0	160,0
Meksyk	64,7	75,2	35.5	24,3	100,2	99,5
Chile	28,8	31,8	12,0	14,0	40,8	45,8

Park samochodowy Europy wedle krajów
(w 1000 jednostek)

	Samochody osobowe		Samoch. ciężarowe i omnibusy		Razem	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Europa (łącznie)	5 844,6	6 301,3	2 486,0	2 639,2	8 455,6	9 065,5
Wielka Brytania	1 842,3	1 916,2	576,4	626,1	2 418,8	2 542,3
Francja	1 661,4	1 750,0	531,0	500,0	2 192,5	2 250,0
W. Niemcy	1 210,0	1 305,6	354,6	401,9	1 564,6	1 707,5
Rosja	65,1	85,4	449,3	592,6	514,4	677,9
Italia	321,3	303,6	118,7	95,8	439,9	399,4
Belgia	144,1	148,2	79,7	78,7	223,8	226,9

Park samochodowy Oceanii wedle krajów
(w 1000 jednostek)

	Samochody osobowe		Samoch. ciężarowe i omnibusy		Razem:	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Oceania (łącznie)	786,9	840,2	265,0	287,8	1 052,5	1 128,6
Australia	506,3	578,0	226,0	221,7	732,3	799,7
Nowa Zelandia	190,5	211,8	49,2	53,2	239,7	265,0
Wyspy Hawai	46,7	48,5	11,2	11,5	57,9	60,0

musi wydawać się tym dziwniejszym, że możliwości rozwojowe w dziedzinie motoryzacji są tu wprost nieograniczone.

Z krajów azjatyckich posiadały największy park samochodowy Indie Brytyjskie (w 1938 r. 178 124 jednostek). W Japonii zaznaczył się w 1938 r. — 20% spadek ilości wozów w porównaniu z rokiem poprzednim.

Najlepiej zmotoryzowanym z krajów afrykańskich jest Związek Południowej Afryki. Park samochodowy Unii Południowo-Afrykańskiej wzrósł w roku ub. o 20% do 339 084 jednostek i stanowi przeszło połowę całego afrykańskiego parku pojazdów mechanicznych.

Zestawienie porównawcze liczebności parków samochodowych z ilością mieszkańców i z powierzchnią poszczególnych krajów dowodzi, że motoryzacja globu ziemskiego jest dopiero w początkach i że możliwości rozwojowe są tu wprost olbrzymie. Diagram narastania światowego parku pojazdów mechanicznych będzie przez wiele dziesiątków lat zwrócony ku górze, zanim proces motoryzacyjny zbliży się do swego „punktu nasycenia".

Park samochodowy Azji wedle krajów
(w 1000 jednostek)

	Samochody osobowe		Samoch. ciężarowe i omnibusy		Razem:	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Azja (łącznie)	402,0	413,3	262,7	251,3	666,7	666,5
Indie Brytyjskie	122,4	127,5	50,0	50.6	173,2	178,1
Japonia	75,7	65,0	100,0	75,0	175.8	140,0
Holenderskie Indie Wsch.	47,7	51,8	21,6	22,0	69,2	73,8
Filipiny	30,4	31,5	18,3	18,5	48,7	50,0

Park samochodowy Afryki wedle krajów
(w 1000 jednostek)

	Samochody osobowe		Samoch. ciężarowe i omnibusy		Razem:	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Afryka (łącznie)	494,5	521,7	122,5	131,3	619,9	655,8
Afryka południowa	242,4	294,5	41,9	44,6	284,2	339,1
Algier	55,0	59,0	9,5	9,7	64.5	68,7
Maroko	47,0	46,4	16,1	15,1	63,0	61,5
Egipt	27,2	29,5	4,0	5,3	31,2	34,9

Dr Zofia HAGEROWA
„Pionier" S. A. Lwów

Bibliografia polskiego przemysłu naftowego

W zeszycie Nr 6 „Przemysłu Naftowego", który ukazał się dnia 25 marca br., rozpoczęliśmy druk bibliografii naftowej, opracowanej przez p. Z. Hagerową.

W niniejszym zeszycie drukujemy dalszy ciąg tej pracy, nadmieniając, iż w zeszycie Nr 6 opublikowana została bibliografia okresu I, obejmującego czasy najdawniejsze do r. 1853, oraz rozpoczęty został druk okresu II, obejmującego czasokres od r. 1854—1918. Wydawnictwa okresu II podzielone zostały na szereg grup, z których zaczęto drukować grupę A, obejmującą sprawy ogólne przemysłu, a mianowicie: historię, ekonomię, politykę, organizację, ankiety, zjazdy, statystykę i skorowidze.

W niniejszym zeszycie zamieszczamy resztę materiału, należącego do grupy A, która w ten sposób zostaje w Nr 7 zakończona, rozpoczynamy natomiast druk grupy B, obejmującej ustawodawstwo naftowe.

Zwracamy się do wszystkich Czytelników i Przyjaciół naszego czasopisma, by nadsyłali nam bieżąco swe uwagi i spostrzeżenia oraz donosili o publikacjach, które nie zostały uwzględnione, tak by książkowe wydanie pracy, sporządzone z uzupełnionych odbitek z naszego pisma, objęło możliwie kompletny materiał bibliograficzny.

Redakcja „Przemysłu Naftowego"

Okres II. A. Sprawy ogólne przemysłu naftowego (ciąg dalszy)

Autor	Tytuł dzieła	Rok	Miejsce wyd.	Uwagi
Neuendahl L. v.	Das Vorkommen des Petroleums in Galizien	1865	Wiedeń	Nakł. druk. A. Keis
Noth Julius	Die Erdölgruben in Bóbrka bei Dukla in Mittelgalizien	1868		Jahrb. g. R. — A. XVIII. 311—315.
Noth Julius	Petroleumconcessionen in dem Gebiete zwischen Jasło und Bartfeld mit besonderer Berücksichtigung von Mrukowa—Pielgrzymka bei Żmigród	1898		Allg. öst. Chemiker.- u. Techniker Ztg. XVII. Nr 1
Noth Julius	Verbreitung der Erdölzone in den Karpathenländern und die Zukunft der Erdölgewinnung in denselben nach dem Kriege 1914/15	1915	Wien	Odbitka z „Ztschr. des Intern. Ver. der Bohring. u. Bohrtechniker“
	O Galicyjskim przemyśle naftowym	1898	Lwów	„Nafta“. R. VI. zesz. 8, str. 81
	Ogólna sytuacja naszego przemysłu naftowego	1905	Lwów	„Nafta“, R. XIII. zesz. 24
Olszewski Dr. Stanisław	Przyczynek do teorii pochodzenia i występowania nafty w Galicji	1881	Lwów	„Kosmos“. R. VI. 522—530
Olszewski Dr. Stanisław	Die Rohölgruben in Kryg bei Gorlice	1885		„Górnik“, R. IV. nr 13, 14 i 15
	O środkach do podniesienia przemysłu naftowego w kraju .	1880	Lwów	Nakł. Red. „Gazety Narodowej“
	Pamiętnik I-go Zjazdu Polskich Górników w Krakowie w roku 1906	1907	Kraków	
	Pamiętnik V-go Zjazdu Techników Polskich we Lwowie w roku 1910	1911	Lwów	
Paul M.	Die Petroleum und Ozokerit-Vorkomnisse Ostgaliziens	1881	Wien	Jahrb. G. R. A. Bd. 31. Heft. 1
Paul C. M.	Beiträge zur Kenntniss des schlesisch-galizischen Karpathenrandes	1887		Jahrb. g. R. — A. XXXII. 323—352
Paul C. M.	Bemerkungen zu Karpathenliteratur	1894		Entgegnung an Prof. v. Uhlig Jahrb. g. R. — A. XLIV. 415—440
Pawlewski Bronisław	Wosk ziemny i jego przetwory	1887	Warszawa	Odbitka z „Przeglądu Technicznego“
Pawlewski Bronisław	Notatka o nafcie galicyjskiej	1890		„Kosmos“
Peckham S. F.	Report on the production, technology, and uses of Petroleum and its products	1885	Washington	Covern. printing. office
Perutz H.	Die Industrie der Mineralöle	1868	Wiedeń	
Posępny F.	Das Vorkommen und die Gewinnung von Petroleum im Sanoker und Samborer Kreise	1865		Jahrb. g. R. — A. XV. 351—359
	Przemysł naftowy i woskowy. Szkic historyczny	1903	Lwów	„Nafta“, R. XI. zesz. 9, 11, 12
	Przesilenie w naszym przemyśle	1907	Lwów	„Nafta“, R. XV. zesz. 1
	Przesilenie naftowe w Galicji	1907	Lwów	„Nafta“, R. XV. zesz. 23
Raczkiewicz M.	Petroleum-Vorkommen in Galizien	1879		Oesterr. Ztsch. f. Berg. u. Hüttenw. Nr 2 u. 3

Autor	Tytuł dzieła	Rok	Miejsce wyd.	Uwagi
Radziszewski B.	Chemiczna teoria powstawania nafty	1878	Lwów	Pos. Tow. Lekars. Krakowsk. z 18. 5. 1877, str. XXXV i nast.
Redwood B.	Petroleum und it's Products	1896	London	II. vols. zaw. uwagi o nafcie polskiej
Ruebenbauer Dr. Henryk	Tłuszcze	1916		
Rymar Dr. Leon	Galicyjski Przemysł Naftowy	1915	Kraków	
Schmidt Edward C. F.	Die Erdölreichtümer Galiziens	1865	Wien	
Sholman J.	Przesilenie naftowe	1903	Drohobycz	
Strippelmann Leo	Die Petroleumindustrie Oesterreich-Deutschlands etc.	1879	Leipzig	Abt. II.
Strzelbicki A.	Ueber Galiziens Erdöl-Vorkommen	1869		Oesterr. Ztschr. f. Berg- u. Hüttenwesen Nr 32
Suszycki Zenon	Pokłady siarki, oleju i wosku ziemnego w Dźwiniaczu tudzież ogólny pogląd na pochodzenie oleju ziemnego	1875		Sprawozd. Kom. Fizjogr.
Syroczyński Leon	Kopalnie oleju skalnego i wosku ziemnego w Borysławiu	1881		„Kosmos“
Syroczyński Leon	O korzyściach jakie badania naukowe przynoszą przemysłowi naftowemu w Galicji	1884		„Górnik“, R. III. str. 109
Syroczyński Leon	Górnictwo w Galicji przed pięćdziesięciu laty a dziś	1898	Lwów	„Nafta“, R. VI. zesz. 19
Szajnocha Dr. Władysław	Przemysł górniczy galicyjski na Wystawie Krajowej w Krakowie w 1887 r.	1888	Lwów	List w Wystawy
Szajnocha Dr. Władysław	Źródła mineralne w Galicji	1891	Kraków	Rozpr. wydz. mat.-przyr. Akad. Um. Krak. XXII. 30—140
Szajnocha Dr. Władysław	Płody kopalne Galicji, ich występowanie i zużytkowanie	1893	Lwów	
Szajnocha Dr. Władysław	Płody kopalne Galicji ich występowanie i zużytkowanie	1894	Lwów	Cz. II.
Szajnocha Dr. Władysław	Pochodzenie karpackiego oleju skalnego	1899	Lwów	„Nafta“, R. VII. zesz. 1, 2, 3
Szajnocha Dr. Władysław	Die Petroleumindustrie Galiziens	1905	Kraków	Im Verlag des Galiz. Landesausschusser, Univer. Buchdruckerei
Szajnocha Dr. Ladislaus	Die Petroleumindustrie Galiziens	1905	Krakau	
Szajnocha Dr. Władysław	Das Erdölvorkommen in Galizien im Lichte neuer Erfahrungen	1911		„Petroleum“, Nr 10
Szczepanowski Stanisław	Nafta i Praca Złoto i błoto	1886	Lwów	
Szujski Władysław	Die Entwickelung von Tustanowice	1905		„Petroleum“ I.
Szujski Dr. Władysław	Stosunki przemysłu naftowego w dobie obecnej oraz zbiór materiałów do projektu stworzenia krajowego Biura Sprzedaży Ropy	1910	Lwów	Druk. Udziałowa
Szujski Władysław	L'Industrie des Huiles minérales en Galicie	1914	Paris	Conf. fait par Wł. Szujski le 3. IV. 1914

Autor	Tytuł dzieła	Rok	Miejsce wyd.	Uwagi
Teleżyński A.	Olej skalny i jego zastosowanie w przemyśle i w życiu codziennym	1870	Lwów	Nakł. autora. Druk. Pillera. 72 str., 1 tabl.
Tietze E.	Die geognostischen Verhältnisse der Gegend von Krakau	1887		Jahrb. g. R. — A. XXXVII. H. 3 u. 4
Torosiewicz Dr. T	Przesilenie w przemyśle naftowym galicyjskim w r. 1902—1906	1907	Lwów	
Uhlig V.	Ueber das Vorkommen und die Entstehung des Erdöls	1884	Berlin	Sammlung gemeinverst. Vortr. von Virchow u. Holtzendorff. Serie XIX. H. 439
Wieleżyński Marian	O ropie borysławskiej	1904	Lwów	„Nafta“. R. XII. zesz. 13 i 14
Wieleżyński Marian	Ropa w Tustanowicach	1905	Lwów	„Nafta“. R. XIII. zesz. 10
Windakiewicz Edward	Olej i wosk ziemny w Galicji	1875	Lwów	
	Wyniki Ankiety Ministerialnej	1916	Borysław	
Zaloziecki Roman	Zur Bildung des Erdöles und Erdwachses	1891		Dingler's polyt. Journ. 280 Bd.
Zaloziecki Roman	Przyczynki historyczne	1900	Lwów	„Nafta“, zesz. 14
Zaloziecki Prof. Roman	Stan ekonomiczny przemysłu naftowego w Galicji	1901	Lwów	„Nafta“, R. IX. zesz. 9
Zaloziecki Roman	W obronie galicyjskiej produkcji naftowej	1902	Lwów	„Nafta“. R. X. zesz. 2
Zaloziecki Roman	Nowe przyczynki do hipotezy powstawania oleju skalnego	1902	Lwów	„Nafta“, R. X. zesz. 11
Zaloziecki Roman	Niemiecki kapitał w galicyjskim przemyśle naftowym	1903	Lwów	„Nafta“. R. XI. zesz. 10
Zaloziecki Roman	Najpilniejsze potrzeby naszego przemysłu naftowego	1904	Lwów	„Nafta“. R. XII. zesz. 17
	Zarys rozwoju hipotez powstawania ropy w naturze	1910	Lwów	„Nafta“. R. XVIII. zesz. 11—17. 20. 22—24
Zuber Rudolf	Kilka uwag nad Dra Olszewskiego teorią pochodzenia nafty w Galicji	1881		„Kosmos“. R. VI. 577—580
Zuber Rudolf	Uwagi krytyczne o poglądach 1893 Dr Szajnochy na pochodzenie źródeł solnych i siarczanych w Galicji	1893		„Kosmos“. R. XVIII. 97—102
Zuber Dr. Rudolf	Obszary naftowe w Galicji	1897	Lwów	„Nafta“, R. V. zesz. 15. str. 182
Zuber Rudolf	Kritische Bemerkungen über die modernen Petroleum-Entstehungs-Hypothesen	1898	Berlin	Ztschr. f. prakt. Geologie. H. 3. 84—89
Zuber Dr. Rudolf	Uwagi krytyczne nad nowoczesnymi hipotezami o powstaniu nafty	1898	Lwów	„Nafta“. R. VI. zesz. 16
Zuber Dr. Rudolf	Flysz i nafta	1918	Lwów	

B) Ustawodawstwo naftowe

Autor	Tytuł dzieła	Rok	Miejsce wyd.	Uwagi
	Ankieta w sprawie przepisów górniczo-policyjnych	1898	Lwów	„Nafta“, R. VI. zesz. 12, str. 138
	Ankieta w sprawie zmiany przepisów górniczo-policyjnych dla kopalń naftowych w Galicji	1904	Lwów	„Nafta“, R. XII. zesz. 13, str. 195
	Ankieta w sprawie kodyfikacji polskiego prawa naftowego	1905	Lwów	Nakł. Krajowego Tow. Naftowego
	Ankieta w Wydziale Krajowym nad reformą krajowej ustawy naftowej z r. 1884	1905	Lwów	„Nafta“, R. XIII. zesz. 9, str. 129
	Ankieta naftowa (nad zmianą ustawy naftowej)	1906	Lwów	„Nafta“, R. XIV. zesz. 4, str. 42
	Ankieta naftowa	1907		„Reforma Sądowa“ str. 28
Baldwin-Ramult Dr Kazimierz	Przyczynek do zmiany ustawy naftowej	1901	Lwów	„Nafta“, R. IX. zesz. 3
Bartoszewicz Dr. Stefan	Rządowy projekt zmiany ustawy naftowej wniesiony do parlamentu 21-go czerwca 1906	1906	Lwów	„Nafta“. R. XIV. zesz. 13, str. 197 zesz. 14, str. 213
B. S.	Ustawa naftowa	1906	Lwów	„Nafta“. R. XIV. zesz. 21, str. 325
Bartoszewicz Dr. Stefan	Ankieta rządowa w sprawie ustawy naftowej	1907	Lwów	„Nafta“, R. XV. zesz. 3, str. 33
Bartoszewicz Dr. Stefan	Wniesienie do sejmu ustawy naftowej	1907	Lwów	„Nafta“, R. XV. zesz. 5, str. 65
Bartoszewicz Dr. Stefan	Rządowy projekt krajowej ustawy naftowej	1907	Lwów	„Nafta“, R. XV. zesz. 2, str. 22
Blauhorn Dr Józef	Das Recht der Rohölgewinnung in Österreich	1911	Wien—Berlin	Verlag für Fachliteratur
Bocheński Józef i Fierich Dr Franciszek	Zakres działania sądów zwyczajnych w sprawach spornych górniczych	1899		„Reforma Sądowa“
Bocheński Józef	Kilka uwag o potrzebie reformy ustawodawstwa naftowego w Galicji	1900	Lwów	„Nafta“, R. VIII. zesz. 2, oraz w „Czasopiśmie prawno-ekonomicznym“
Bocheński Józef	O księgach naftowych	1907		„Reforma Sądowa“ 1907
Caro Dr Leopold	Projekt reformy ustawodawstwa naftowego	1907	Lwów	„Nafta“, R. IX. zesz. 6 i 7
Dębicki Ignacy	Krótki wykład Austriackiego Prawa Górniczego	1896	Lwów	„Nafta“, R. IV. zesz. 5, str. 92
Dębicki Ignacy	Krótki wykład Austriackiego Prawa Górniczego	1897	Kraków	Nakł. Stowarzyszenia kand. notarialnych
Dziedzic Dr Wojciech	O naturze cywilnej kontraktu naftowego	1901		Przegląd Prawa i Administracji
Fedorowicz Dr M	Uregulowanie stosunków prawnych przemysłu naftowego i o podatku konsumcyjnym	1882	Gorlice	„Górnik“, R. I. str. 315
Gawroński L.	Torpedowanie szybów naftowych a ustawa górnicza	1897	Lwów	„Nafta“, R. V. zesz. 23, str. 289
	Gesetze und Verordnungen über die Zollbehandlung und Besteuerung des Mineralöles	1904	Wien	Oprac. przez szefa sekc. Biernackiego i radców Carmine'a i Joasa

Autor	Tytuł dzieła	Rok	Miejsce wyd.	Uwagi
Haberer Dr Ludwik i Zechner Friedrich	Handbuch des österreichischen Bergrechtes			
Hibl Dr J. A.	Austriacko-galicyjskie Prawo Nafowe	1894		Zbiór ustaw i rozporządzeń dotycz. górnictwa, przemysłu i handlu naftowego, opodatkowania i oclenia nafty, ustroju i postępowania władz w sprawach naftowych, poprzedzony wstępem historycznym
Holobek J.	Der Erdwachsbergbau in Galizien und die neuen Polizeivorschriften für denselben	1900	Wien	Wyd. przez K. k. Ackerbauministerium
Karasiński Z.	Zbiór wszystkich obowiązujących ustaw przemysłowych z r. 1859—1910	1911	Lwów	
	Kompetencja władzy politycznej przy rozpoczęciu poszukiwań za ropą	1895	Jasło	Sprawozd. Kraj. Tow. Naftowego w Galicji R. II, nr. 6 i 7
	Kopalnictwo ropy i wosku ziemnego w Galicji pod względem górniczo-policyjnym (wyjątek ze sprawozdań c. k. władzy górniczej za r. 1892)	1895	Jasło	Sprawozd. Kraj Tow. Naftowego w Galicji nr 13—15 nr 16—17 nr 18—20 nr 23—24
	Krajowa ustawa naftowa	1908	Lwów	„Nafta", R. XVI. zesz. 7, str. 91
Łabęcki Hieronim	O prawie własności ziemi, szczególniej zaś jej wnętrza podług dawnych praw polskich i przepisów dziś obowiązujących ze względem na artykuł 552 kodeksu cywilnego	1845	Lwów	
Malachowski Dr Godzimir	Projekt zmiany ustawy naftowej	1905		„Juristische Blätter" 1905, nr 39, oraz „Przegląd prawa i administracji" 1905
Malachowski Dr Godzimir	Ustawa naftowa	1907	Lwów	„Nafta", R. XV. zesz. 4, str. 55 (streszczenie odczytu)
Malachowski Dr Godzimir	Konferencja rządowa w sprawie zmiany ustawy naftowej	1906	Lwów	„Nafta", R. XIV. zesz. 8, str. 117
Mokry Juliusz	Stosunki prawne naszego przemysłu naftowego	1905	Lwów	„Nafta", R. XIII. zesz. 6, str. 82
Noth Julius	Erklärung einiger Ölproduzenten Galiziens für Freigebung der Bitumina	1876		„Oesterreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen" 1876 nr 42
Noth Julius	Erwerbung von Ölfeldern in Galizien	1918	Wien	„Zeitschrift des Internationalen Vereines der Bohringenieure und Bohrtechniker" XXV. Jahrg. nr 18 u. 19 v. 15 September 1918
	Nowe przepisy górniczo-policyjne dla kopalń wosku ziemnego w Galicji	1898	Lwów	„Nafta", R. VI. zesz. 6, str. 57
	Nowe przepisy górniczo-policyjne dla kopalń oleju skalnego w Galicji z dnia 26 czerwca 1904	1904	Lwów	„Nafta", R. XII. zesz. 17, str. 263 zesz. 18, str. 284 zesz. 19, str. 296 zesz. 20, str. 315 zesz. 21, str. 329 zesz. 22, str. 347

C. d. n.

Angielski import olejów mineralnych

Wobec dość znacznego obniżenia łącznego importu wszelkich towarów do Wielkiej Brytanii w 1938 r., zasługuje na uwagę równoczesny dalszy wzrost dowozu olejów mineralnych do wysokości 1 231 000 cystern, przekraczającej o 51 200 cystern, czyli o 4,3% analogiczną pozycję z 1937 roku. Należy zaznaczyć, że omawiany przyrost uwydatnił się przede wszystkim w pierwszym półroczu roku ub., podczas gdy w obu następnych kwartałach import był nieco niższy.

Łączna wartość brytyjskiego importu olejów mineralnych w 1938 roku wynosi 45 848 501 £ i jest o 4,5% niższa niż w 1937 r., co należy przypisać ogólnemu obniżeniu cen w światowym handlu naftą. W okresie od stycznia do czerwca ub. roku wyrażała się omawiana wartość liczbą, wyższą o 5%, niż w tym samym okresie 1937 r.

Wedle poszczególnych rodzajów olejów mineralnych przedstawiał się brytyjski import w 1938 roku, jak następuje:

Brytyjski import olejów mineralnych w 1938 r.

	1937	1938	Wzrost lub spadek w % w r. 1938 w stos. do r. 1937
	w cysternach à 10 ton		
Ropa surowa	200 000	216 000	+ 7,7
Benzyna	451 000	489 000	+ 8,3
Nafta	80 500	75 500	— 6,1
Oleje smarowe	49 500	44 700	— 9,7
Olej gazowy	55 900	63 300	+ 13,2
Olej opałowy	299 000	292 000	— 2,3
Razem [1])	1 180 000	1 231 000	+ 4,3

Wzrost importu ropy surowej o 7,7% dowodzi ożywienia w dziale krajowej pracy rafineryjnej.

Naczelne stanowisko wśród krajów, eksportujących do Anglii ropę surową, zajmuje nadal Wenezuela. Import ropy z Wenezueli i z Holenderskich Indyj Zachodnich wzrósł w okresie sprawozdawczym o 39,4% i stanowił w roku ubiegłym przeszło połowę łącznego brytyjskiego dowozu ropy. Dalsze miejsca w rzędzie krajów, dostarczających ropę Wielkiej Brytanii, zajmują Irak i Iran; import ropy z tych krajów wyraża się liczbami znacznie niższymi.

W dziale dowozu produktów finalnych zanotowano w roku ub. wzrost tylko o 3,6%. Należy jednak zaznaczyć, że z uwagi na niższe, niż w poprzednich latach, rozmiary angielskiego eksportu zwrotnego, oraz eksportu produktów finalnych, wytworzonych w kraju — dysponowała Anglia faktycznie ilością produktów finalnych nieco wyższą od przytoczonych powyżej. Nie wiadomo, jaką rolę odegrały ilości importowane w zwiększeniu się angielskich zapasów olejów mineralnych — toteż trudno oznaczyć ściśle ilość efektywną, przeznaczoną w r. ub. do spożycia.

W imporcie benzyny, stanowiącym ok. 45% łącznego brytyjskiego importu olejów mineralnych, zanotowano w roku ub. wzrost o 8%. Jest to wzrost znamienny z uwagi na ogólną depresję koniunkturalną, a zwłaszcza na obniżenie się o prawie 14% ilości pojazdów mechanicznych, zarejestrowanych w okresie od października 1937 r. (486 269 jednostek) do września 1938 r. (419 154 jednostek). Wyjaśnienia wspomnianego zjawiska należy szukać we wzroście ilości samochodów w ruchu, niezależnie od ilościowego obniżenia nowych rejestracyj. Wedle prowizorycznych danych, opublikowanych przez „Society of Motor Manufacturers and Traders", wzrosła w Anglii w ciągu 1938 r. ilość samochodów osobowych w ruchu z 1 702 704 na 1 854 394, ilość pracujących samochodów ciężarowych z 472 002 na 483 975, wreszcie ilość czynnych autobusów z 74 175 na 77 791 jednostek.

Pierwsze miejsce wśród krajów, zaopatrujących Anglię w benzynę, zajmowały w 1938 r. nadal Holenderskie Indie zachodnie — jakkolwiek import benzyny z tego kraju (podobnie jak z kilku innych krajów) wyrażał się w roku ub. ilościowo liczbami niższymi, niż w 1937 r. Do wzrostu brytyjskiego importu benzyny przyczyniły się Stany Zjednoczone, zajmujące w rzędzie brytyjskich dostawców omawianego produktu miejsce drugie, dalej stojący na trzecim miejscu Iran, oraz Trinidad.

Najsilniejszy wzrost procentowy zanotowano w roku ub. w dziale dowozu oleju gazowego, co należy przypisać przede wszystkim coraz bardziej intensywnemu stosowaniu motorów Diesla w komunikacji mechanicznej.

W dziale importu innych produktów finalnych, a więc oleju opałowego i olejów smarowych, zaznaczył się dość znaczny spadek, wywołany bezpośrednio słabszym natężeniem aktywności przemysłowej. Należy tu jednak podkreślić, że notowane w roku ub. obniżenie eksportu zwrotnego olejów opałowego i bunkrowego (na który przypada prawie 50% łącznego importu olejów opałowych) przybrało rozmiary znacznie większe od równoczesnego spadku importu — tak że efektywna ilość olejów opałowych na angielskim rynku wewnętrznym była w r. ub. prawdopodobnie wyższa, niż w 1937 r. Co do obniżenia brytyjskiego importu olejów opałowych zauważymy, że głównych przyczyn tego zjawiska należy szukać na terenie Holenderskich Indyj Zachodnich, odgrywających i tutaj rolę najważniejszą — oraz na terenie Meksyku.

W dziale olejów smarowych importowała Anglia w roku ub. ze Stanów Zjednoczonych ilości nieco większe, niż w 1937 r.; inne kraje uczestniczyły tu słabiej.

Struktura brytyjskiego importu olejów mineralnych, odniesiona do poszczególnych krajów wywożących — przedstawia się następująco:

[1]) łącznie z innymi produktami.

Brytyjski import olejów mineralnych według krajów.

	1937	1938	Zmiana w % w r. 1938 w stos. do r. 1937
	cysterny à 10 ton		
Wenezuela, Holend. Indie Zach.	467 000	466 000	— 0,2
Iran	229 000	241 000	+ 5,1
Stany Zjednocz.	145 800	216 000	+ 48,1
Dominia i kolonie brytyjskie	59 800	97 100	+ 62,2
Irak	44 500	54 000	+ 21,3
Rumunia	54 500	35 800	— 34,3
Z. S. R. R.	32 700	30 700	— 6,2
Meksyk	55 200	20 800	— 62,3
Inne kraje	91 000	69 600	— 23,5
Razem:	1 179 500	1 231 000	+ 4,3

Jak widać z zamieszczonego powyżej zestawienia, naczelne stanowisko w brytyjskim imporcie olejów mineralnych zajmuje Wenezuela wraz z Holenderskimi Indiami Zachodnimi; kraje te uczestniczą w łącznym brytyjskim imporcie nafty — w wysokości 38%. Meksyk, który przed konfiskatą obcych przedsiębiorstw naftowych stał na piątym miejscu, musi obecnie zadowolić się miejscem ósmym; ilości, dowiezione w roku ub. z tego kraju, były o 62% niższe, niż w 1937 r. Import olejów mineralnych z Rumunii i z Rosji obniżył się w stosunku do 1937 r.; natomiast Stany Zjednoczone oraz zamorskie posiadłości brytyjskie wykazują w omawianej dziedzinie wzrost bardzo znaczny. Pomyślnie kształtował się w roku ub. również import z Iraku i z Iranu.

Motoryzacja i konsumcja benzyny w Stanach Zjednoczonych

Po silnym wzroście w latach pomyślnej koniunktury, zanotowano w 1938 r. nieznaczne obniżenie się ilościowe parku samochodowego w Stanach Zjednoczonych. Wedle prowizorycznych danych, zestawionych przez związek amerykańskich fabryk samochodowych, posiadały Stany Zjednoczone z końcem 1938 r. łącznie — okrągło 29 400 000 pojazdów mechanicznych w ruchu, tj. o okrągło 305 000 jednostek, czyli o 1% mniej, niż z końcem 1937 r.; samochodów osobowych w ruchu było z końcem 1938 roku 25 150 000 (25 449 924 z końcem 1937 r.), samochodów ciężarowych 4 250 000 (4 255 296 z końcem 1937 r.).

Należało zdawna oczekiwać, że wzrost amerykańskiego parku samochodowego, notowany prawie bez przerw w ciągu ostatnich dziesięcioleci, zmieni się w proces przeciwny, opadający — pod wpływem tak poważnych trudności gospodarczych, jak zeszłoroczne. Amerykańska produkcja samochodów, wykazująca zazwyczaj skłonność do nagłego wzrostu w ciągu kilku ostatnich miesięcy każdego roku, weszła z końcem 1937 r. w fazę wyraźnego obniżania się, które miało zaostrzyć się jeszcze bardziej w ciągu następnych miesięcy; w okresie od listopada 1937 do lutego 1938 r. obniżyła się produkcja pojazdów mechanicznych w Stanach Zjednoczonych i w Kanadzie z 376 600 na 202 600 jednostek miesięcznie, potem zaś — po krótkotrwałym polepszeniu — opadła we wrześniu 1938 r. do 90 000 wozów w ciągu miesiąca. Z kolei nastąpiła faza ponownego, intensywnego wzrostu — aż do wartości granicznej 400 000 jednostek miesięcznie, osiągniętej w grudniu 1938 r. Łączna produkcja samochodów w 1938 r. wyraziła się liczbą znacznie niższą od analogicznej pozycji z roku poprzedniego: samochodów osobowych wytworzono okrągło 2 130 000, samochodów ciężarowych 530 000 — co oznacza obniżenie się łącznej amerykańskiej produkcji samochodów o 47% względem 1937 r.

Jakkolwiek nie opublikowano dotychczas danych statystycznych, dotyczących ilości samochodów nowouruchomionych w całym r. 1938, zasługuje odnośna statystyka za okres od stycznia do listopada 1938 r. na uwagę, jako punkt wyjścia dla przybliżonej orientacji ilościowej za cały rok. W ciągu wspomnianych powyżej 11 miesięcy zerejestrowano 1 664 000 nowych samochodów osobowych (3 304 000 w identycznym okresie 1937 r.). Obniżenie się nowych rejestracji utrzymało się zatem w granicach proporcjonalnych na ogół do obniżenia produkcji.

Ze sprawą ilości uruchomionych samochodów łączy się bezpośrednio kwestia konsumcji benzyny. Kwestia ta opracowana została przez „Bureau of Mines“; z danych tych wynika, że amerykańska konsumcja benzyny w okresie od stycznia do listopada 1938 r. była nieco wyższa, niż w tym samym okresie 1937 roku. W 1937 r. zużyto 6 600 000 cystern benzyny; analogiczna pozycja z 1938 r. wyrazi się prawdopodobnie liczbą 6 800 000 cystern, co stanowiłoby nowy rekord.

Przytoczone powyżej fakty i liczby stwierdzają raz jeszcze, że w pewnym, nawet dość rozległym interwale czasowym — obniżenie się ilości wozów nowozarejestrowanych nie musi bynajmniej oddziałać w sposób bezpośredni ujemnie na natężenie komunikacji mechanicznej; odnosi się to zwłaszcza do krajów tak wysoko zmotoryzowanych, jak Stany Zjednoczone. Należy zaznaczyć, że amerykańscy właściciele, względnie użytkowcy samochodów dążą na ogół do wykorzystywania swych pojazdów mecha-

nicznych przez czas możliwie długi; toteż silny dopływ nowych jednostek, notowany od końca ub. roku, wyrównać musi przede wszystkim ilość wozów zużytych i wycofanych, a tym samym nie wpłynie w całej swej rozciągłości na podwyższenie ilościowe amerykańskiego parku samochodowego.

W związku z tym należy w roku bieżącym oczekiwać raczej ograniczonego wzrostu spożycia benzyny samochodowej. O ile ogólna koniunktura gospodarcza nie pogorszy się, wyniesie omawiany wzrost w Stanach Zjednoczonych w ciągu 1939 r. prawdopodobnie nie więcej jak 3 do 4%.

PRZEGLĄD PRASY

Interesująca polemika na temat gazu ziemnego w C. O. P-ie.

W ostatnich tygodniach rozegrała się na łamach „Depeszy“ i „Codziennej Gazety Handlowej“ interesująca polemika na temat roli gazu ziemnego w polskiej gospodarce energetycznej, przede wszystkim na terenie C. O. P-u między Autorem, podpisującym swe artykuły pseudonimem „Górnik“, a Dyrektorem „Pioniera“ Dr I. Wygardem (vide „Depesza“ z dnia 13 lutego br., „Codzienna Gazeta Handlowa“ nr 40, „Depesza“ z dnia 2, 16 i 23 marca br.).

Przeciwników usiłuje pogodzić na łamach „Codziennej Gazety Handlowej“ „Inżynier“ w artykule z dnia 28 marca br. pt. „Jeszcze na temat gazu ziemnego w C. O. P-ie“.

Nie możemy, niestety, opublikować wszystkich artykułów na temat tak aktualny, zamieszczamy jednak poniżej przedruk artykułu „Inżyniera“, który ujmuje całą dyskusję, naszym zdaniem, dość ściśle. Z artykułu tego mogą Czytelnicy nasi — nie znając nawet poprzednich artykułów — wyrobić sobie wcale dokładne pojęcie o całej polemice.

Jeszcze na temat gazu ziemnego w C. O. P-ie.

Już od miesiąca prawie toczy się na łamach „Depeszy“ i „Codziennej Gazety Handlowej“ między drem Wygardem, naczelnym dyrektorem „Pioniera“, a nieznanym nam bliżej Autorem, podpisującym swe artykuły pseudonimem „Górnik“, polemika na temat roli gazu ziemnego w naszej gospodarce energetycznej.

Dobrze się stało, że problem o znaczeniu tak zasadniczym dla naszego życia gospodarczego, znalazł się w ogniu publicznej dyskusji i że znajduje on naświetlenie z różnych punktów i z różnych przeciwnych nawet stanowisk.

Czy jednak naprawdę obydwa stanowiska, zajęte przez wymienionych Autorów, są tak diametralnie przeciwne?

Czytałem bardzo uważnie zarówno artykuły p. „Górnika“ jak i repliki dra Wygarda — z wywodów obydwu Autorów wyniosłem jednak wrażenie, że polemika ta polega raczej na nieporozumieniu i że stanowiska obydwu panów nie są tak bardzo rozbieżne, jakby się na pierwszy rzut oka wydawać mogło.

Byłoby rzeczą bardzo trudną streszczać dokładnie w ramach niniejszych uwag aż pięć polemicznych artykułów, które napisano dotychczas z obu stron — mógłbym się bowiem łatwo narazić na zarzut nie dość dokładnego ujęcia tez każdego z przeciwników — zwłaszcza, że chodzi tu o artykuły polemiczne, w których każde słowo mieć może swój specjalny ciężar gatunkowy.

Ułatwił mi jednak zadanie p. „Górnik“, który, kończąc swój artykuł z dnia 23 marca 1939 r., zamieszczony w nr 24 „Depeszy“, sam ściśle swe tezy zresumował. Przytaczamy je poniżej dosłownie:

„1) Gaz ziemny jest naturalną rezerwą opałową dla C. O. P-u na wypadek wojny.

2) Ze względu na szczupłe w porównaniu z węglem stwierdzone zasoby gazu złóż daszawskich i roztockich, należy oszczędnie spożywać gaz podczas pokoju, aby nie zużyć przedwcześnie wojennych rezerw opałowych. Podczas pokoju należy używać dla celów opałowych węgiel.

3) Gaz ziemny może okazać się z czasem jedynym racjonalnym źródłem dla produkcji syntetycznych paliw płynnych, co przemawia za jego oszczędnym spożywaniem.

4) Wobec wątpliwej wysokości zasobów złóż grupy roztockiej, należy niezwłocznie rozpocząć budowę gazociągu z Daszawy do C. O. P-u.

5) Polityka gazowa musi być oparta na inwentaryzacji zasobów gazu. Zbytnie przecenianie tych zasobów może doprowadzić w dziedzinie gospodarki gazowej do tego samego stanu, w jakim jest obecnie nasza gospodarka paliw płynnych“.

Po przeczytaniu tez p. „Górnika“ dojść musi czytelnik, zaznajomiony ze stanowiskiem zajętym przez dra Wygarda, do przekonania, że w całej tej polemice zachodzi nieporozumienie, i to zupełnie widoczne. Dr Wygard zgadza się bowiem niewątpliwie z tezą, iż gaz ziemny jest naturalną rezerwą opałową dla C. O. P-u na wypadek wojny i nigdzie tezy przeciwnej nie wy-

głasza. Dr Wygard nie propaguje również nieograniczonej konsumcji gazu ziemnego w czasie pokoju, jakby to wynikało z wywodów p. „Górnika“, wypowiadając się jedynie za konsumcją ograniczoną, niewątpliwie jednak konieczną — w nawale bowiem potrzeb inwestycyjnych, zarówno w dziale gospodarki pokojowej jak i wojennej, nie możemy sobie pozwolić w Polsce na olbrzymie, w naszej skali, inwestycje w dalekosiężne gazociągi i kosztowne wiercenia za gazem, które stojąc w czasie pokoju bez użytku, więzić by musiały olbrzymie kapitały, nie tylko bez zysku, ale nawet bez możności jakiejkolwiek amortyzacji.

O ile więc ma rację p. „Górnik“, że zasoby gazu ziemnego traktowane być muszą, ze względu na geograficzną sytuację węgla, jako niesłychanie cenna i wartościowa rezerwa na wypadek wojny, z czym niewątpliwie zgadza się dr Wygard, — to z drugiej strony stwierdzić należy zgodnie z wywodami dra Wygarda, a także zgodnie z przykładem niemieckim, przytoczonym przez p. „Górnika“ — że gaz ziemny stosowany być musi jako paliwo szlachetne przede wszystkim przez przemysł metalurgiczny i żelazny przetwórczy, oraz przemysły chemiczny, szklany i ceramiczny, — a na to bardzo wiele okazji znajdzie się właśnie w obrębie C. O. P-u.

Jeśli chodzi o przeróbkę chemiczną suchego gazu ziemnego, to stanąć musimy znowu na stanowisku pośrednim, stwierdzając jednak, że słuszność należy przyznać raczej p. Wygardowi. Przeróbka na skalę fabryczną (przemysłową), chociaż rzeczywiście już zapoczątkowana, znajduje się jednak dopiero w fazie raczej eksperymentów. Sprawą tą należy się w Polsce niewątpliwie jak najszybciej zająć, poświęcić temu zagadnieniu pracę i pieniądze, nie można jednak — jakby to wynikało z wywodów p. „Górnika“ — uważać tej kwestii pod względem technicznym i gospodarczym za już rozwiązaną i przystąpić w Polsce natychmiast do jej realizacji przemysłowej.

Co do oszczędzania gazów roztockich, jako mokrych, i zastąpienia ich raczej gazami suchymi, produkowanymi w okręgach wschodnich, — to stanowisko obu Autorów wydaje się zgodne, jak również co do możliwie wczesnej budowy gazociągu, doprowadzającego gaz ze wschodu do C. O. P-u.

W odniesieniu do podziemnych zapasów gazu ziemnego zdania najbardziej kompetentnych rzeczoznawców nie są jeszcze zupełnie ustalone, a ostatnie odkrycia „Polminu“ w Oparach (między Drohobyczem a Lwowem), oraz odkrycia „Pioniera“ w rejonie Przemyśla i Jarosławia, dokonane na podstawie długoletnich i żmudnych badań „Pioniera“, stawiają sprawę w zupełnie nowym świetle, przemawiając prawdopodobnie raczej za stanowiskiem, zajętym przez dra Wygarda.

Poza tym tezy zresumowane przez p. „Górnika“ w ostatnim numerze „Depeszy“ pokrywają się w dużej mierze z wywodami dra Wygarda. Z uprzednich wywodów dra Wygarda wynika niewątpliwie to samo, co powiada obecnie p. „Górnik“, a mianowicie, że gaz ziemny jest naturalną rezerwą dla C. O. P-u, — że w czasie pokoju używać go należy oszczędnie, — że gaz jest racjonalnym, chociaż z pewnością nie jedynym, źródłem dla produkcji syntetycznych paliw płynnych, — że należy niezwłocznie rozpocząć budowę gazociągu wschodniego i że zasoby gazu winny być zinwentaryzowane.

Wydaje nam się jednak równocześnie, że p. „Górnik“ uwzględnić musi także momenty gospodarcze i przyznać rację p. Wygardowi, który twierdzi, że ograniczona choćby konsumcja bieżąca gazu w czasie pokoju musi w naszych warunkach umożliwić bodaj częściowe wykorzystanie rurociągów i choćby częściową ich amortyzację, stwarzając równocześnie jedynie w tym wypadku możliwą zachętę do dalszych wierceń za gazem.

Z punktu widzenia czysto teoretycznego ma może p. „Górnik“ i rację: dla naszego pogotowia gospodarczo-wojennego byłoby niewątpliwie rzeczą bardzo korzystną, gdybyśmy mogli odwiercać dziesiątki szybów gazowych i położywszy dalekosiężne gazociągi, uważać całą tę wielomilionową inwestycję za rezerwę na wypadek wojny, niewykorzystywaną w czasie pokoju.

Tylko kto ma dać na to pieniądze i kto będzie chciał i mógł wiercić w tych warunkach?

Dr Wygard zadał to pytanie — a obiektywność każe stwierdzić, iż pozytywnej odpowiedzi na to pytanie ze strony p. „Górnika“ nie otrzymał. To jest bodajże jedyna istotna różnica w zapatrywaniach obydwu Autorów.

Inżynier.

DZIAŁ GOSPODARCZY

I. Przemysł kopalniany w lutym 1939 r.

Sprawozdanie Izby Pracodawców w Borysławiu, uzupełnione datami dostarczonymi przez Koncern Naft. „Małopolska“

I. Ropa.

W lutym 1939 r. wydobyto ogółem w Polsce 4 020 cyst. ropy naftowej, czyli o 362 cyst. mniej aniżeli w styczniu br. W szczególności wydobyto w lutym z kopalń okręgu górniczego:

Drohobycz	2 484 cyst.	(— 275 cyst.)
Jasło	1 190 „	(— 74 „)
Stanisławów	346 „	(— 13 „)
Razem	4 020 cyst.	(— 362 cyst.)

Po odliczeniu od wydobycia brutto ropy użytej w lutym na opał (6 cyst.) i zanieczyszczenia (91 cyst.), pozostaje produkcja czysta-netto 3 923 cyst.

Ilość ropy odtłoczonej przez przedsiębiorstwa naftowo-wiertnicze do Towarzystw magazynowo-tłoczniowych i ekspediowanej beczkami i beczkowozami z kopalń nie posiadających połączeń rurociągowych wynosiła w lutym 3 834 cyst.

Z tej liczby na okręg Drohobycz przypada 2 386 cyst., na okręg Jasło 1 182 cyst. i na okręg Stanisławów 266 cyst.

Zapasy ropy z końcem lutego 1939 r. w zbiornikach na kopalniach i w zbiornikach Towarzystw magazynowo-tłoczniowych wynosiły ogółem 1 885 cyst., tj. o 413 cyst. mniej, aniżeli w styczniu 1939 r.

Jeżeli do tej ilości dodamy 2 850 cyst. ropy pozostającej w zapasie w rafineriach w dniu 28 lutego 1939 r., otrzymamy ogólną ilość zapasu ropy w Polsce 4 735 cyst.

Ogólna ilość robotników zatrudnionych w przemyśle naftowym w lutym 1939 r. wynosiła 14 069, a w szczególności:

Kopalnie nafty i zakłady pomocnicze	10 528 rob.
Rafinerie	3 121 „
Gazoliniarnie	369 „
Kopalnie wosku	51 „
Ogółem	14 069 rob.

Okręg górniczy Drohobycz.

Wydobycie ropy z kopalń tego okręgu wynosiło w lutym 1939 r. 2 484 cyst., a w szczególności:

w Borysławiu	478 cyst.	(— 36 cyst.)
w Tustanowicach	869 „	(— 98 „)
w Mraźnicy I i II	540 „	(— 42 „)
Razem w rejonie borysławskim	1 887 cyst.	(— 176 cyst.)
Inne gminy poza rejonem borysław.	597 „	(— 99 „)
Ogółem	2 484 cyst.	(— 275 cyst.)

Przeciętna dzienna produkcja kopalń okręgu drohobyckiego wynosiła w lutym 88,71 cyst. W rejonie borysławskim wydobywano przeciętnie po 67,39 cyst. ropy dziennie.

Po odliczeniu od wydobycia brutto 81 cyst. użytych na opał i zanieczyszczenia, otrzymamy 2 403 cyst. (— 274 cyst.) ropy czystej, pozostającej w drobyckim okręgu na przeróbkę.

W lutym 1939 r. oddano ogółem w drohobyckim okręgu 2 386 cyst. ropy, a w szczególności:

odtłoczono do Towarzystw magazynowo-tłoczniowych	2 170 cyst.
ekspediowano beczkami i beczkowozami	216 „
Razem	2 386 cyst.

W miesiącu sprawozdawczym ekspediowano do rafineryj koleją i rurociągami:

ropy marki borysławskiej	1 983 cyst.
ropy marek specjalnych	587 „
Razem	2 570 cyst.

W zapasie pozostawało w drohobyckim okręgu w lutym br. 1 269 cyst. ropy, a to:

na kopalniach	514 cyst.
w Towarzystwach magazyn.	755 „
Razem	1 269 cyst.

W okręgu drohobyckim zatrudniano w lutym br. ogółem 5 431 robotników stałych i sezonowych, a to:

	Rejon borysław.	Kopalnie poza Borysławiem	Razem
kopalnie nafty i zakłady pomocnicze	3 414 rob.	1 735 rob.	5 149 rob.
gazolilniarnie	221 „	23 „	244 „
kopalnie wosku	38 „	— „	38 „
Ogółem	3 673 rob.	1 758 rob.	5 431 rob.

Produkcja odtłoczona przez wielkie firmy naftowe w drohobyckim okręgu górniczym w lutym 1939 r.

Firma	Rejon borysław.	Kopalnie poza Borysławiem	Razem
Premier	403 cyst.	9 cyst.	412 cyst.
Fanto	100 „	— „	100 „
Karpaty	191 „	134 „	325 „
Nafta	72 „	— „	72 „
„Małopolska“	766 cyst.	143 cyst.	909 cyst.

Firma	Rejon borysław.	Kopalnie poza Borysławiem	Razem
Galicja	162 cyst.	56 cyst.	218 cyst.
Limanowa	184 „	15 „	199 „
Vacuum Oil Comp.	76 „	18 „	94 „
Gazy Ziemne	— „	215 „	215 „
Polmin	30 „	2 „	32 „
Pionier	— „	— „	— „
Razem wielkie firmy	1 218 cyst.	449 cyst.	1 667 cyst.
Różne inne firmy	590 „	129 „	719 „
Ogółem	1 808 cyst.	578 cyst.	2 386 cyst.

Okręg górniczy Jasło.

W jasielskim okręgu górniczym wydobyto w lutym br. 1 190 cyst. ropy, a więc o 74 cyst. mniej, aniżeli w poprzednim miesiącu.

Zużycie na opał i zanieczyszczenia wynosiło w lutym 10 cyst., tak że pozostawało produkcji czystej 1 180 cyst.

Ilość produkcji odtłoczonej wynosiła w lutym 1 182 cyst.

W zapasie pozostawało w dniu 28 lutego 1939 r. w zbiornikach na kopalniach 188 cyst. i w zbiornikach Towarzystw magazynowo-tłoczniowych 325 cyst., czyli ogółem 513 cyst. (— 7 cyst.) ropy.

Przeciętna dzienna produkcja kopalń okręgu jasielskiego wynosiła w lutym 42,50 cyst.

Ogólna ilość zatrudnionych robotników 3 924.

Okręg górniczy Stanisławów.

Wydobycie ropy naftowej z kopalń tego okręgu wynosiło w lutym 1939 r. 346 cyst., co w porównaniu z poprzednim miesiącem stanowi zniżkę 13 cyst.

Ponieważ na zanieczyszczenia i na opał odpadało w lutym 6 cyst., pozostawało z wydobycia brutto 340 cyst. produkcji czystej.

W zapasie pozostawało w dniu 28 lutego 1939 r. 102 cyst. (— 110 cyst.) ropy, a to: w zbiornikach na kopalniach 28 cyst. i w zbiornikach Tow. magazynowo-tłoczniowych 74 cyst.

Ilość ropy oddanej na przeróbkę wynosiła 266 cyst.

Przeciętna dzienna produkcja kopalń okręgu stanisławowskiego 12,36 cyst.

Ogólna ilość zatrudnionych robotników 1 593.

Produkcja odtłoczona przez wielkie firmy naftowe w lutym 1939 r.

Firma	Drohobycz	Jasło	Stanisławów	Razem
Małopolska	909 cyst.	210 cyst.	215 cyst.	1 334 cyst.
Galicja	218 „	42 „	8 „	268 „
Limanowa	199 „	— „	— „	199 „
Vac. Oil Co.	94 „	51 „	15 „	160 „
Gazy Ziemne	215 „	— „	— „	215 „
Comp. Fr.-Pol.	— „	— „	22 „	22 „
Polmin	32 „	56 „	2 „	90 „
Pionier	— „	— „	2 „	2 „
Razem wielkie firmy	1 667 cyst.	359 cyst.	264 cyst.	2 290 cyst.
Różne inne firmy	719 cyst.	823 cyst.	2 cyst.	1 544 cyst.
Ogółem	2 386 cyst.	1182 cyst.	266 cyst.	3 834 cyst.

Cena bruttowa ropy marki „Standard" wynosiła w lutym 1939 r. zł 1 700 za 1 cyst.

Przeciętna cena targowa ropy tej marki wynosiła w tym miesiącu również zł 1 700 za 1 cyst.

II. Gaz ziemny.

Ilość gazu ziemnego wydobytego w Polsce w ciągu lutego 1939 r. wynosiła:

54 588 394 m^3,

a w szczególności: w okręgu drohobyckim 27 844 992 m^3, w okręgu jasielskim 21 236 289 m^3 i w okręgu stanisławowskim 5 507 113 m^3.

Wydobycie gazu ziemnego w wielkich firmach naftowych w lutym 1939 r. m^3

Firma	Drohobycz			Jasło	Stanisławów	Ogółem
	Borysław Tustanowice Mraźnica	Inne gminy drohobyckiego okręgu	Razem			
Małopolska	3 211 514	96 000	3 307 514	4 917 107	3 003 945	11 228 566
Galicja	687 288	61 716	749 004	922 925	—	1 671 929
Limanowa	648 744	13 500	662 247	—	—	662 247
Vacuum Oil Company	250 890	19 321	270 211	80 640	326 760	677 611
Gazolina	172 988	11 266 139	11 439 127	—	—	11 439 127
Polmin	218 364	6 468 991	6 687 355	12 221 307	—	18 908 662
Gazy Ziemne	—	677 920	677 920	—	—	677 200
Comp. Franco-Pol.	—	—	—	—	278 208	278 208
Razem wielkie firmy	5 189 791	18 603 587	23 793 378	18 141 979	3 608 913	45 544 270
Różne inne firmy	4 873 654	177 960	4 051 614	3 094 310	1 898 200	9 044 124
Ogółem	9 063 445	18 781 547	27 844 992	21 236 289	5 507 113	54 588 394

Wydobycie gazu ziemnego w drohobyckim okręgu w lutym 1939 r.

Borysław	2 117 888 m³
Tustanowice	4 252 222 „
Mraźnica	2 693 335 „
R a z e m	9 063 445 m³
Daszawa	9 977 909 m³
Oleksice Nowe	5 848 901 „
Chodowice	1 896 000 „
Schodnica	835 702 „
Inne gminy	223 035 „
O g ó ł e m	27 844 992 m³

Przeciętna produkcja gazu ziemnego wynosiła w lutym 1939 r. w okręgu drohobyckim 690,61 m³/min.

Ilość otworów świdrowych z produkcją gazu ziemnego wynosiła w lutym w okręgu drohobyckim 1 535, z czego w samym rejonie borysławskim 619 otworów.

Wielkie firmy naftowe wydobyły ze swoich kopalń w lutym 1939 r. 45 544 270 m³ gazu (patrz tabela „Wydobycie gazu ziemnego w wielkich firmach naftowych").

III. Gazolina.

W lutym 1939 r. przerobiono na gazolinę 23 202 093 m³ gazu, a w szczególności: w okręgu drohobyckim 9 880 828 m³, w okręgu jasielskim 9 747 884 m³ i w okręgu stanisław. 3 573 381 m³.

Czynnych fabryk gazoliny było w lutym 28.

Ogółem wytworzono w lutym 1939 r.

342 cyst. gazoliny,

tj. o 37 cyst. mniej, aniżeli w styczniu 1939 r.

Przeróbka gazu ziemnego i wytwórczość gazoliny w poszczególnych firmach w lutym 1939 r.

Firma	Przeróbka gazu m³		Wytwórczość gazoliny cyst.	
Premier	1 405 400		38,7200	
Nafta	957 700		23,0100	
Fanto	1 302 500		34,8200	
Alfa	1 055 350		13,3750	
Małopolska-				
Bitków	1 880 300		13,6090	
Równe	205 860		4,3620	
Jedlicze	1 235 230		0,7120	
Glinik	1 324 810	9 367 150	3,0082	131,6162
Galicja-				
Borysław	843 000		26,4000	
Drohobycz	339 504		10,3458	
Grabownica	542 220		9,8008	
Schodnica	71 151		4,2723	
Limanowa	815 300	2 611 175	22,6100	73,4289
Vacuum Oil Co.-				
Borysław	631 100		18,7500	
Bitków	470 370	1 101 470	3,5850	22,3350
Gazolina		835 407		29,8150
Polskie Zakłady Gazolin.		707 234		20,0000
Gazy Ziemne-Schodnica		712 200		19,8085
Rella-Mella-Borysław		767 345		17,8740
Brzozowski-Winiarz		52 416		2,2878
Stanaft-Bitków		83 866		0,5660
Petronafta		123 400		3,6698
Polminpos		6 228 597		5,8382
Urycka Spółka Naftowa		36 460		2,6350
Triumf-Tustanowice		—		—
Paryż-Lockspeiser		404 111		9,5863
Faworyt-Lipinki		76 000		1,4018
Polanka		—		—
Barbara		83 495		1,1418
Mokre-Stefan		11 767		0,3566
O g ó ł e m		23 202 093		342,3609

W lutym 1939 r. dostarczono krajowym rafineriom i ekspediowano na zapotrzebowanie w kraju 325,6221 cyst. gazoliny.

Ilość robotników zatrudnionych w fabrykach gazoliny wynosiła w lutym 369, urzędników 52.

Przeciętna cena gazoliny w lutym zł 3 820 za 1 cyst.

IV. Wosk ziemny.

W lutym br. kopalnia wosku „Borysław" nieczynna. Kopalnia w Dźwiniaczu nieczynna.

W kraju wywieziono z kopalni wosku „Borysław" 199 kg wosku, z kopalni w Dźwiniaczu 525 kg wosku. Ogółem wywieziono w kraju 724 kg wosku.

W zapasie pozostawało z końcem lutego br. 5 653 kg wosku, a to: w kopalni „Borysław" 1 978 kg i w kopalni w Dźwiniaczu 3 675 kg.

W lutym br. zatrudniała kopalnia „Borysław" 38 robotników, kopalnia w Dźwiniaczu 13 robotników, tj. razem 51 robotników.

V. Stan ruchu otworów świdrowych.

Z końcem lutego 1939 r. było w Polsce ogółem 4 134 czynnych szybów, a to:

	Drohobycz	Jasło	Stanisławów	Razem
samopłynące	—	9	2	11
tłokowane	284	41	2	327
łyżkowane	238	166	180	584
pompowane	1 155	1 333	240	2 728
smoczkowane	—	1	2	3
wyłącznie gazowe	166	50	24	240
Razem otworów w eksploatacji	1 843	1 600	450	3 893
wiercenie	40	64	20	124
wiercenie i produk.	21	23	14	58
instrumentacja	9	5	4	18
rekonstrukcja	30	4	7	41
Razem otworów czynnych	1 943	1 696	495	4 134
montowanie	7	12	8	27
zmont. a nieuruch.	1	—	—	1
czasowo zastan.	384	87	85	556
likwidacja	3	9	8	20
R a z e m	2 338	1 804	596	4 738

Stan ruchu otworów świdrowych w wielkich firmach naftowych w lutym 1939 r.

Firma	Drohobycz					Jasło					Stanisławów					RAZEM				
	w eksploatacji	wiercenie	wiercenie i produkcja	instrumentacja rekonstrukcja	Razem	w eksploatacji	wiercenie	wiercenie i produkcja	instrumentacja rekonstrukcja	Razem	w eksploatacji	wiercenie	wiercenie i produkcja	instrumentacja rekonstrukcja	Razem	w eksploatacji	wiercenie	wiercenie i produkcja	instrumentacja rekonstrukcja	Razem
Małopolska .	403	10	4	1	418	412	8	2	—	422	190	7	1	—	198	1005	25	7	1	1038
Galicja . . .	115	2	1	—	118	37	2	1	—	40	5	2	—	—	7	157	6	2	—	165
Limanowa .	64	1	—	1	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	1	—	1	66
Vacuum Oil C.	80	2	2	1	85	122	3	—	—	125	10	—	1	—	11	212	5	3	1	221
Gazy Ziemne	288	5	—	—	293	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	288	6	—	—	294
Polmin . . .	26	3	3	—	32	60	3	—	—	63	13	—	—	—	13	99	6	3	—	108
Pionier . . .	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	12	3	—	—	15	12	5	—	—	17
Gazolina . .	31	2	2	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	2	2	—	35
Franco-Polon.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	1	1	1	46	43	1	1	1	46
Razem wielkie firmy	1007	27	12	3	1049	631	16	3	—	650	273	14	3	1	291	1911	57	18	4	1990
Różne inne firmy . .	836	13	9	36	894	969	48	20	9	1046	177	6	11	10	204	1982	67	40	55	2144
Ogółem . .	1843	40	21	39	1943	1600	64	23	9	1696	450	20	14	11	495	3893	124	58	59	4134

Na rejon borysławski przypadało w lutym 1939 r. 1 943 czynnych szybów. Ruch otworów świdrowych w rejonie borysławskim przedstawiał się w lutym następująco:

	Borysław	Tustanowice	Mraźnica	Inne gminy	Razem
otwory w eksploatacji					
ropy i gazu	207	248	146	1 076	1 677
wyłącznie gazowe	57	70	9	30	166
wiercenie	1	3	4	32	40
wiercenie i produk.	1	10	5	5	21
inne (instrumentacja i rekonstrukcja)	7	9	5	18	39
Razem	273	340	169	1 161	1 943

Odwiercone metry.

Dane, dotyczące odwierconych metrów — z przyczym od Redakcji niezależnych — zamieścimy w następnym zeszycie „Przemysłu Naftowego“.

Nowe otwory świdrowe.

W miesiącu sprawozdawczym uruchomiono następujące nowe otwory świdrowe:

Okręg Drohobycz:

Statelands 15 — Tustanowice — „Małopolska“
Vera 3 — Tustanowice — J. Borgman
Nr 55 — Paszowa — Vacuum Oil Comp.
Łuh 23 — Rajskie — Vacuum Oil Comp.
Esfira — Schodnica — „Gazy Ziemne“
Polka — Schodnica — „Gazy Ziemne“
Juliusz — Schodnica — „Galicja“
Nr 115 — Urycz — Urycka Spółka Naftowa
Nr 144 — Urycz — Urycka Spółka Naftowa
Nr 143 — Brelików — „Małopolska“
Nr 144 — Brelików — „Małopolska“

Okręg Jasło:

Nr I — Bystra — „Galicja“
Magdalena 66 — Gorlice — „Magdalena “ Ska Naft.
Gaten 24 — Grabownica Starzeńska — „Galicja“
Bunia I — Iwonicz
Elżbieta 70 — Kryg — J. Schmer i Ska
Szczęść Boże 21 — Kryg — Br. Malinowscy
Szmerówka 7 — Kryg — J. Schmer i Ska
Lipa V. I. — Lipinki — Vacuum Oil Comp.
Zawisza 17 — Ropica Polska — Fr. Rziha
Zygmuntówka — Rudawka Rymanowska — „Ropita“ Ska Naft.

Okręg Stanisławów:

Dąbrowa Nr 71 — Bitków — „Małopolska“
Felicja Nr G I — Niebyłów — „Gazy Ziemne“
Baszty Nr XIX — Perehińsko — „Radowa“ Ska Naft.

Kubasz Nr VI — Przysłup — C. Kochowa i Ska
Pionier Nr I — Przysłup — „Pionier“ S. A.
Zofia 54 — Rosulna — Franc. Polsk. Tow. Górn.
Homotówka 33 — Rypne — „Małopolska“ (Alfa)

II. Przemysł rafineryjny w lutym 1939 r.

Według sprawozdania Związku Polskich Producentów i Rafinerów Olej. Min.

Według danych Ministerstwa Przemysłu i Handlu za miesiąc luty br. kształtowała się w tym miesiącu sytuacja przemysłu naftowego w dziedzinie przeróbczej i handlowej jak następuje:

Przeróbka ropy.

Liczba czynnych zakładów przeróbczych zmniejszyła się w porównaiu ze styczniem o 1 do 27-miu, wobec 24 czynnych rafineryj w lutym roku ub. Zmniejszeniu uległa także przeróbka ropy, z 40 247 ton w styczniu do 38 528 ton w miesiącu sprawozdawczym, która była jednak o 896 ton większa aniżeli w analogicznym miesiącu zeszłorocznym.

Osłabienie ruchu przeróbczego w lutym łączy się z mniejszą w tym miesiącu ilością dni roboczych, tudzież ze zmniejszoną w porównaniu ze styczniem o 760 ton produkcją ropy. Miesiąc luty, jako miesiąc przedwiosenny, był również koniunkturalnie słabszy aniżeli styczeń.

Wytwórczość.

Z przerobionej ropy otrzymały rafinerie następujące ilości produktów:

Produkt	Wytwórczość luty 1939	Wytwórczość styczeń 1939	Wytwórczość luty 1938	Wydajność luty 1939	Wydajność styczeń 1939
	w tonach			w %-tach	
Benzyna	7 261	7 033	6 449	18,8	17,5
Nafta	11 755	12 208	11 337	30,5	30,3
Olej gaz. i opał.	5 685	7 437	8 038	14,7	18,5
Oleje smarowe	3 276	5 535	3 728	8,5	13,7
Parafina	1 871	2 017	1 894	4,9	5,0
Inne produkty i pozostałości	5 340	2 497	2 959	13,9	6,2
Razem:	35 188	36 727	34 405	91,3	91,2

W miesiącu sprawozdawczym wytworzono zatem globalnie o 1 539 ton produktów mniej niż w styczniu, lecz o 784 ton produktów więcej niż w lutym roku ub. W porównaniu z miesiącem poprzednim zwiększyła się wydajność benzyny, a szczególnie także półproduktów, znacznemu natomiast obniżeniu uległa wydajność oleju gazowego i olejów smarowych.

Wytworzono również mniej nafty, chociaż wydajność jej była lepsza aniżeli w miesiącu poprzednim.

Spożycie w kraju.

Ekspedycje produktów na zapotrzebowanie wewnętrzne kształtowały się następująco (w tonach):

Produkt	luty 1939	styczeń 1939	luty 1938	Wskaźnik luty 1938=100
Benzyna z gazoliną	6 552	7 319	6 088	108
Nafta	12 277	18 638	12 750	96
Olej gazowy i opał.	5 876	6 562	5 628	104
Oleje smarowe	2 873	3 241	2 766	103
Parafina	727	886	751	97
Inne produkty	2 067	1 686	1 643	125
Razem:	30 372	38 332	29 626	102

W miesiącu sprawozdawczym mamy zatem do zanotowania dość duży spadek krajowego spożycia, który w porównaniu z miesiącem poprzednim wynosił globalnie 7 960 ton, względnie przeszło 19%. Jest to objaw, który obserwujemy zwyczajnie w tym czasie, w porze przedwiosennej. Gdy bowiem w ciągu roku trzeci i czwarty kwartał jest okresem narastania konsumcji, to od grudnia począwszy, stan globalny konsumcji krajowej obniża się wraz ze spadkiem spożycia nafty, co trwa aż do chwili ożywienia się sezonu benzynowego.

Na stan ten wpływa w głównej mierze wysokość spożycia nafty oraz benzyny. Jak wynika z przytoczonych wyżej cyfr, został spadek konsumcji w miesiącu sprawozdawczym spowodowany prawie wyłącznie sezonowym spadkiem spożycia nafty. Wynosił on w porównaniu ze styczniem 6 361 ton względnie 34%. W lutym zaznaczył się także spadek ekspedycyj wszystkich innych produktów (oprócz asfaltu), a w szczególności benzyny o 10%, oleju gazowego i olejów smarowych o 11%, oraz parafiny o 18%, co łącznie ze wzrostem zbytu asfaltu nie wywarło jednak większego wpływu na globalną wysokość konsumcji.

Mimo obniżenia się stanu konsumcji, był poziom jej ogólny o 2% wyższy aniżeli w lutym roku ub. Benzyny skonsumowano w miesiącu sprawozdawczym o 8% więcej niż w lutym roku ub., a asfaltu o 25%. Nieznaczne nadwyżki koniunkturalne wykazuje również zbyt oleju gazowego i olejów smarowych, podczas gdy zbyt nafty i parafiny spadł poniżej poziomu lutego roku ub.

Eksport.

Eksport produktów naftowych ilustrują następujące cyfry (w tonach):

Produkt	luty 1939	styczeń 1939	luty 1938	Wskaźnik luty 1938=100
Benzyna i gazolina	1 006	1 060	2 573	39
Nafta	46	185	153	30
Olej gazowy i opał.	905	547	3 055	29
Oleje smarowe	21	108	825	2
Parafina	995	835	1 175	84
Inne produkty	176	76	275	64
Razem:	3 149	2 811	8 056	39

Eksport produktów naftowych nie wykazuje w porównaniu z miesiącem poprzednim ani ilościowo, ani też kierunkowo żadnych prawie zmian. Mała nadwyżka, wynosząca globalnie 338 ton, spowodowana została większymi niż w miesiącu poprzednim dostawami olejów opałowych, parafiny i asfaltu. Eksport innych produktów, a w szczególności benzyny, był o 5% mniejszy, dostawy zaś nafty i olejów smarowych ograniczały się do minimalnych ilości. W stosunku do lutego roku ub. wynosił spadek eksportu w miesiącu sprawozdawczym 61%,

przy czym spadek ten obejmował głównie benzynę, naftę, oleje opałowe i smarowe, a w mniejszym stopniu także parafinę i asfalty. Podobnie jak w miesiącu poprzednim, eksportowaną była na rynki zagraniczne wyłącznie parafina i nieduża ilość koksu do Niemiec, wszystkie inne dostawy wysyłane były na alimentowanie rynków miejscowych Gdańska i Gdyni. Kierunek wysyłek eksportowych w miesiącu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Produkt	Gdańsk	Gdynia	Niemcy	Inne kraje	Razem
	w	t o n	a c h		
Benzyna z gazoliną	948	58	—	—	1 006
Nafta	25	21	—	—	46
Olej gazowy i opał.	842	63	—	—	905
Oleje smarowe	21	—	—	—	21
Parafina	182	—	125	688	995
Asfalt	34	—	—	—	34
Koks	30	—	105	—	135
Inne produkty	5	—	—	2	7
Razem:	2 087	142	230	690	3 149

Do odbiorców parafiny — oprócz ilości wysłanych jak wyżej transytem przez Gdańsk i do Niemiec — należały nadto w miesiącu sprawozdawczym następujące kraje: Italia (287 ton), Jugosławia (255 ton), Węgry (100 ton) i Czechosłowacja (46 ton). Wzrost eksportu parafinowego w miesiącu sprawozdawczym przypisać należy częściowo poprawie stosunków komunikacyjnych, częściowo zaś zbliżającym się świętom Wielkanocnym. W lutym podwyższone zostały ceny łusek parafinowych do $ 6,55 za 100 kg c. i. f. Antwerpia, tj. o 10 ct. w stosunku do ceny poprzedniej. Ceny parafiny taflowej 50/52 w wysokości $ 8,60 za 100 kg cif Antwerpia, jak również ceny za dostawy produktów płynnych pozostały bez zmiany.

W stosunku do łącznego zbytu produktów naftowych w lutym przedstawiał się zbyt krajowy do eksportu, jak 90,6% (kraj) do 9,4% (eksport), wobec 78,6% do 21,4% w lutym roku ubiegłego.

Zapasy.

Stan zapasów przedstawiał się z początkiem i końcem miesiąca sprawozdawczego, jak następuje (w tonach):

Produkt	Stan w dniu 31. I. 1939	Stan w dniu 28. II. 1939
Benzyna z gazoliną	28 194	30 660
Nafta	11 172	10 614
Olej gazowy i opał. oraz oleje lekkie c. g. do 0,890	12 131	11 037
Oleje smarowe powyż. 0,890	50 995	51 336
Parafina	3 294	3 443
Inne produkty i pozostał.	55 627	58 025
Razem:	161 413	165 115

Wobec obniżenia się krajowego zbytu produktów naftowych w lutym, wzrósł stan ogólnych zapasów w porównaniu z miesiącem poprzednim o 3 702 ton, względnie o 2%. Na zwyżkę tę wpłynęło przede wszystkim podniesienie się zapasów benzyny, tudzież zapasów półproduktów, których wytwórczość była w miesiącu sprawozdawczym stosunkowo duża. Zapasy nafty wykazują spadek, ileże zbyt jej w lutym był jeszcze wyższy, aniżeli produkcja.

III. Obecna sytuacja rynkowa

a) Rynek krajowy.

Na zapotrzebowanie krajowego rynku naftowego wysłano łącznie w pierwszych dwóch miesiącach bieżącego roku i w analogicznym czasokresie lat poprzednich następujące ilości produktów:

	1/I—28/II 1939	1/I—28/II 1938	1/I—28/II 1937	1/I—29/II 1936	1/I—28/II 1930
	w	t o	n a	c h	
Benzyna z gazol.	13 871	11 488	8 839	7 516	12 227
Nafta	30 915	29 538	30 167	28 918	30 549
Olej gaz. i opał.	12 438	11 282	11 652	9 392	11 756
Oleje smarowe	6 114	5 801	5 108	6 126	8 313
Parafina	1 613	1 550	1 577	1 444	1 640
Inne produkty	3 753	2 838	2 739	2 397	1 484
Razem:	68 704	62 497	60 082	55 793	65 969

Jak cyfry powyższe wskazują, pozostał ogólny stan zapotrzebowania i chłonności rynku krajowego w pierwszych dwóch miesiącach br. zupełnie analogiczny do stanu, jaki notowaliśmy na koniec pierwszego miesiąca. Mimo dużego spadku w lutym, utrzymała się ogólna konsumcja krajowa łącznie za dwa miesiące na poziomie przekraczającym wszystkie lata poprzednie, a w szczególności także poziom analogicznego okresu roku 1930, tj. roku najlepszej koniunktury przedkryzysowej o przeszło 4%, rok zaś ubiegły o 10%. Czasowy spadek w styczniu i lutym nie zahamował wybitnej tendencji zwyżkowej, jaką krajowa konsumcja naftowa wykazuje począwszy od r. 1937.

Na przestrzeni tego czasu zwiększyła się znacznie — jak wskazuje tabela — konsumcja krajowa, w czym partycypowały wszystkie bez wyjątku produkty. Jasną jest rzeczą, że krótki okres czasu dać może tylko obraz tymczasowy i nie pozwala objąć całokształtu. Jeżeli chodzi o sytuację konsumcyjną poszczególnych produktów nadmienić nadto należy, co następuje:

Benzyna.

W porównaniu z silnym wzmożeniem konsumcji benzyny w pierwszym dwumiesięcznym okresie roku ub. było tempo wzrostu w tym samym okresie roku bieżącego słabsze, jakkolwiek i w tym okresie osiągnięto zwyżkę, wynoszącą w

stosunku do roku ubiegłego 20%. Pozostaje to — jak należy wnioskować — w łączności z osłabieniem naszego ruchu motoryzacyjnego, dla którego tak koniec roku 1938, jak też początek roku 1939 był wybitnie niepomyślny.

W czasie tym uległa liczba czynnych samochodów poważnemu zmniejszeniu. Lekkie wzmożenie ruchu motoryzacyjnego zaznacza się dopiero w lutym, w którym to miesiącu liczba zarejestrowanych w kraju pojazdów mechanicznych podniosła się ogółem z 53 164 sztuk z końcem stycznia do 53 505 sztuk z końcem lutego, czyli razem o 341 jednostek. Spodziewać się należy, że po zakończeniu sezonu martwego nastąpi wraz z ożywieniem ruchu motoryzacyjnego odpowiednie wzmożenie konsumcji benzyny.

Nafta.

Zbyt nafty w ostatnich miesiącach był bardzo ożywiony i gdy do końca grudnia 1938 r. stał jeszcze poniżej poziomu r. 1930, to w okresie styczeń—luty br. poziom ten przekroczył. Pomimo dużego ubytku sezonowego w lutym, był zbyt nafty w okresie dwumiesięcznym br. o przeszło 4% wyższy aniżeli w analogicznym okresie zeszłorocznym.

Olej gazowy i oleje smarowe.

Konsumcja tych produktów, poza pewnymi przesunięciami w poszczególnych miesiącach, wykazuje stałą systematyczną tendencję zwyżkową. Wskaźnik koniunkturalny w okresie dwumiesięcznym roku bież. podniósł się — mimo obniżenia zbytu w lutym w stosunku do roku ub. — o 10% przy oleju gazowym, a o 5% przy olejach smarowych.

Parafina.

Podobnie jak w nafcie, był i w parafinie zbyt sezonowy bardzo ożywiony, który trwał aż do stycznia włącznie. Duże stosunkowo jeszcze w tym miesiącu ekspedycje i nasycenie rynku spowodowało większy spadek w lutym. Łącznie za dwa pierwsze miesiące br. była wszakże konsumcja parafiny w stosunku do roku ub. o 4% wyższa.

Asfalt.

Roczne cyfry wskazują na znaczne podniesienie się konsumcji asfaltu. Mowa tu jednak tylko o asfalcie przemysłowym, podczas gdy asfalt drogowy zbywany był w bardzo nikłych ilościach. Okres sprawozdawczy, jako sezon martwy, nie daje na razie podstaw do oceny przyszłego rozwoju.

Ogólna sytuacja rynkowa.

Sytuacja rynkowa w okresie sprawozdawczym stała pod znakiem czasu przejściowego, w którym obroty handlowe ogólnie spadają. Toteż osłabienie obrotów we wszystkich produktach w miesiącu lutym jest zjawiskiem normalnym, nie budzącym szczególnych obaw. Jeżeli chodzi o koniunkturalny poziom konsumcji poszczególnych produktów, to stał on w każdym razie wyżej aniżeli w lutym roku ub.

Sytuacja cennikowa tak w produktach finalnych, jak i na rynku ropnym rozwijała się bez zmiany.

b) Rynki eksportowe.

Zaznaczająca się od szeregu miesięcy niejednolita sytuacja produkcyjna na rynku amerykańskim, trwała w miesiącu sprawozdawczym w dalszym ciągu. Rafinerie amerykańskie przerabiają mianowicie — ze względu na zapotrzebowanie dużych ilości oleju gazowego i olejów ciężkich — nadmierne często ilości ropy, skutkiem czego uzyskują wprawdzie odpowiednie ilości potrzebnych olejów, lecz równocześnie także tak znaczne ilości benzyny, że zapas ich przekracza znacznie zapotrzebowanie. Zapasy te ciążą potem na rynku, a niezlikwidowane w jednym sezonie wpływają na osłabienie tendencji nie tylko dla notowań benzyny, ale i dla notowań pozostałych produktów. Mimo, że dążenia do konsolidacji rynku przez ograniczenie wydobycia ropy i przeróbki jej w rafineriach nie ustają, problem ten napotyka ciągle na trudności.

Poszczególne Stany nie wykazują należytego zrozumienia dla tego zagadnienia i raz po raz, ostatnio np. stan Illinois, wyłamują się z pod ogólnie przyjętych zasad. Nie pozostaje to bez wpływu nie tylko na kształtowanie się sytuacji w danym centrum, ale i na całym rynku. W związku z powyższym, nastąpiło w miesiącu sprawozdawczym, mimo — jak się zdawało — pewnej poprawy z końcem stycznia, obniżenie się notowań, a to nie tylko za benzynę, ale także za wszystkie gatunki oleju gazowego i ciężkich olejów opałowych.

Wprost przeciwnie kształtowała się sytuacja na rynku rumuńskim. Na rynku tym panowało w miesiącu sprawozdawczym znaczne ożywienie, wyrażające się zarówno we wzroście obrotów eksportowych, jak i w zwyżce cen za poszczególne produkty.

W szczególności zwyżkowały ceny benzyny, na skutek zaś większego popytu podniosły się również ceny nafty, oleju gazowego i olejów opałowych. Kwestia systematycznego spadku produkcji ropy pozostała natomiast nadal otwartą.

IV. Ceny ropy i gazu

CENY ROPY NAFTOWEJ.

Ceny ustalone dla ropy przypadającej na udziały brutto na miesiąc marzec 1939 r. (za 1 wagon à 10 000 kg).

Marka:	Cena:
Borysław	zł 1 700.—
Białkówka-Winnica	„ 1 618.—
Bitków-Barbara (Segil)	„ 2 365.—
Bitków Franco-Polonaise	„ 1 715.—

Marka:	Cena:
Bitków Pasieczna l. Dąbrowa	zł 1 872.—
Bitków Zofia-Stella	„ 2 089.—
Bitków Standard-Nobel	„ 1 808.—
Brzozowiec ad Mokre	„ 2 056.—
Czarna ad Ustrzyki	„ 1 527.—
Dobrucowa	„ 1 618.—
Dolina	„ 1 915.—
Gorlice	„ 1 757.—
Grabownica-Humniska (bezparafin.)	„ 2 206.—
Grabownica-Humniska (parafin.)	„ 1 865.—
Harklowa	„ 1 538.—
Hołowiecko	„ 1 700.—
Humniska-Brzozów	„ 2 049.—
Iwonicz	„ 1 757.—
Jabłonka-Kryczka	„ 1 870.—
Jaszczew	„ 1 757.—
Klęczany	„ 2 243.—
Klimkówka	„ 1 579.—
Kosmacz	„ 1 626.—
Krosno (bezparafin.)	„ 1 524.—
Krosno (parafin.)	„ 1 501.—
Krościenko (bezparafin.)	„ 1 524.—
Krościenko (parafin.)	„ 1 501.—
Kryg (zielona)	„ 1 667.—
Kryg (czarna)	„ 1 670.—
Libusza	„ 1 551.—
Lipie	„ 1 527.—
Lipinki	„ 1 648.—
Lubatówka	„ 1 579.—
Łodyna	„ 1 596.—
Majdan-Rosulna	„ 1 681.—
Męcina Wielka	„ 1 748.—
Męcinka (bezparafin.)	„ 1 748.—
Męcinka (parafin.)	„ 1 658.—
Młynki—Stara Wieś	„ 2 238.—
Mokre	„ 2 056.—
Mraźnica Wierzchnia	„ 1 663.—
Niebyłów	„ 1 888.—
Opaka	„ 1 700.—
Orów	„ 1 700.—
Perehińsko	„ 1 802.—
Pereprostyna	„ 1 748.—
Popiele	„ 1 700.—
Potok	„ 2 187.—
Rajskie	„ 1 900.-
Ropianka ad Dukla	„ 1 626.—
Roztoki	„ 2 365.—
Równe-Rogi (bezparafin.)	„ 1 650.—
Równe-Rogi (parafin.)	„ 1 450.—
Rymanów	„ 1 521.—
Rypne	„ 1 668.—
Sądkowa	„ 3 000.—
Schodnica (bezparafin.)	„ 1 993.—
Schodnica (parafin.)	„ 1 865.—
Słoboda Rungurska	„ 1 700.—
Stańkowa	„ 1 700.—
Stara Wieś (jasna)	„ 2 365.—
Stara Wieś (ciemna)	„ 2 238.—
Strzelbice	„ 1 467.—
Szymbark	„ 1 668.—
Toroszówka	„ 2 380.—
Turaszówka-Ewa	„ 1 720.—
Turze Pole	„ 1 529.—
Tyrawa Solna	„ 1 700.—
Urycz	zł 1 920.—
Wańkowa	„ 1 580.—
Węglówka	„ 1 524.—
Wola Jaworowa	„ 1 955.—
Wulka	„ 1 579.—
Zagórz	„ 1 626.—
Załawie	„ 2 205.—
Zmiennica	„ 1 700.—

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych „Polmin“ wykonywa prawo zakupu następujących marek ropy bruttowej, wyprodukowanej w marcu 1939 r.:

Borysław, Białkówka - Winnica, Bitków - Barbara (Segil), Bitków—Franco Polonaise, Bitków-Pasieczna loco Dąbrowa, Bitków—Standard Nobel, Bitków Zofia-Stella, Czarna ad Ustrzyki, Dobrucowa, Dolina, Gorlice, Grabownica-Humniska (bezparafin.), Grabownica-Humniska (parafin.), Harklowa, Humniska-Brzozów, Iwonicz, Jabłonka-Kryczka, Jaszczew, Klimkówka, Krosno (bezparafin.), Krosno (parafin.), Krościenko (bezparafin.), Krościenko (parafin.), Kryg (zielona), Kryg (czarna), Libusza, Lipie, Lipinki, Lubatówka, Łodyna, Majdan-Rosulna, Męcina Wielka, Męcinka (bezparafin.), Męcinka (parafin.), Młynki—Stara Wieś, Mokre, Mraźnica Wierzchnia, Niebyłów, Opaka, Perehińsko, Pereprostyna, Potok, Rajskie, Roztoki, Równe-Rogi (bezparafin.), Równe-Rogi (parafin.), Rypne, Sądkowa, Schodnica (bezparafin.), Schodnica (parafin.), Słoboda Rungurska, Stańkowa, Stara Wieś (ciemna), Strzelbice, Toroszówka, Turaszówka-Ewa, Turze Pole, Tyrawa Solna, Urycz, Wańkowa, Węglówka, Wola Jaworowa, Wulka, Załawie, Zmiennica.

Innych gatunków ropy, powyżej nie wymienionych, Państwowa Fabryka Olejów Min. „Polmin“ nie zakupuje.

Ceny za ropę płacone przez „Vacuum Oil Company S. A.“ w marcu 1939 r. kształtowały się przeciętnie dla poszczególnych marek jak następuje:

	Cena w złotych za 10 000 kg.:
Borysław	zł 1 700.—
Humniska	„ 2 074.—
Jaszczew (bezparafin.)	„ 2 040.—
Słoboda Rungurska	„ 1 776.50
Potok	„ 2 210.—
Młynki—Stara Wieś	„ 2 176.—
Krosno (parafin.)	„ 1 657.50

CENA GAZU ZIEMNEGO.

Dla Zagłębia Borysław - Tustanowice za miesiąc marzec 1939 roku, ustalona została przez Izbę Przemysłowo Handlową we Lwowie w porozumieniu z Krajowym Towarzystwem Naftowym cena gazu na

4,53 groszy za 1 m³.

Przy obliczaniu ceny gazu, przypadającego na udziały brutto, odliczają kopalnie z powyższej ceny koszty zabierania gazu z kopalni, tj. koszty tłoczenia itp.

DZIAŁ PRAWNY

USTAWY I ROZPORZĄDZENIA.

Zwolnienia od obowiązku prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych komisantów, zajmujących się sprzedażą materiałów pędnych, nafty i produktów naftowych. Okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 2 marca 1939 roku L. D. V. 103/4/39 — na podstawie przepisów art. 6 p. 4, ustęp ostatni (zdanie drugie ustawy o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 34, poz. 292) Ministerstwo Skarbu zwalnia od ustawowego obowiązku prowadzenia w latach 1939 i 1940 prawidłowych ksiąg handlowych przy równoczesnym uznaniu sprzedaży za komisową:

I. komisantów zajmujących się sprzedażą komisową wyłącznie materiałów pędnych, olejów i smarów samochodowych na tzw. „stacjach benzynowych";

II. komisantów firm: 1) Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „Galicja" S. A. we Lwowie, 2) „Gazy Ziemne" Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego we Lwowie, 3) „Karpaty" sprzedaż produktów naftowych Spółka z ogr. odp. we Lwowie oraz 4) „Vacuum Oil Company" S. A. w Czechowicach, pow. Bielsko, którzy:

a) zajmują się wyłącznie rozwózkową sprzedażą nafty (na tzw. beczkowozach) bez względu na miejscowość, w której tej sprzedaży dokonywają;

b) zajmują się sprzedażą nafty i produktów naftowych w swych zakładach handlowych, ale znajdujących się jedynie na obszarze województw: białostockiego, wileńskiego, nowogródzkiego, lubelskiego, poleskiego, wołyńskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

Obrót podatkowy z komisowej sprzedaży wymienionych powyżej artykułów należy ustalić na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych komitentów.

Ci spośród wymienionych powyżej w p. II komisantów, którzy poza sprzedażą komisową nafty i produktów naftowych firm: „Galicja", „Gazy Ziemne", „Karpaty" i „Vacuum Oil Company" zajmują się również sprzedażą komisową lub na rachunek własny nafty i produktów naftowych pochodzących od innych firm, nie korzystają z niniejszego zwolnienia.

Jednocześnie, wobec przyjęcia przez firmę „Galicja" obowiązku opłacania za swoich komisantów, zaś przez firmy „Gazy Ziemne", „Karpaty" i „Vacuum Oil Company" odpowiedzialności za uiszczenie przez swoich komisantów podatku obrotowego za lata 1939 i 1940 należnego od ich ich prowizji, obliczanej na podstawie ksiąg handlowych wymienionych firm jako komitentów, Ministerstwo Skarbu, w przypadku nieuiszczenia przez firmę „Galicja" względnie komisantów firm „Gazy Ziemne", „Karpaty" i „Vacuum Oil Company" przedmiotowego podatku, poleca przedstawić wykazy tych zaległości Izbie Skarbowej Grodzkiej w Warszawie, która — po uprzednim porozumieniu się z Ministerstwem Skarbu — przedsięweźmie odpowiednie kroki w celu pobrania tych zaległości od wymienionych firm-komitentów.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej. Na wiadomość o zamierzonym wypuszczeniu Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, ukonstytuował się Komitet Naftowy tej pożyczki, do którego weszli reprezentanci wszystkich Organizacji naftowych, a więc Krajowego Towarzystwa Naftowego, Związku Polskich Producentów i Rafinerów Olejów Mineralnych, Związku Polskich Przemysłowców Naftowych oraz Zjednoczenia Małych i Średnich Rafineryj Olejów Mineralnych.

Posiedzenie pełnego Komitetu odbyło się dnia 1 bm. w Izbie Przemysłowo Handlowej we Lwowie, a zebrani uchwali jednogłośnie jaknajszersze poparcie pożyczki, przy czym jako normę wytyczną dla subskrypcji przez przedsiębiorstwa naftowe przyjęto 0,8% od opodatkowanego obrotu, uzyskanego w r. 1938.

Biuro Krajowego Towarzystwa Naftowego zwróciło się specjalnym okólnikiem do swych członków, zarówno przedsiębiorstw jak i osób, z prośbą o nadsyłanie zawiadomień o wysokości subskrybowanych kwot, które będą następnie wraz z nazwiskiem subskrybenta publikowane na łamach naszego wydawnictwa.

Podkreślić należy, iż przemysł nasz odniósł się do pożyczki z dużym entuzjazmem, a szereg przedsiębiorstw i osób prywatnych deklaruje dobrowolnie znacznie wyższe kwoty, niżby to wynikało z przyjętego klucza. Niezależnie od tego szereg osób podpisuje znaczniejsze kwoty w formie daru na F. O. N. Nazwiska tych ofiarodawców znajdą się również w specjalnych wykazach, które odtąd zamieszczać będziemy w każdym zeszycie „Przemysłu Naftowego", aż do ukończenia subskrypcji.

Walne Zgromadzenie Oddziału Zachodniego Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Przem. Naft. odbyło się dnia 22 marca br. w Krośnie. Na Zebraniu tym wybrano nowy Wydział na rok 1939 w następującym składzie:

Inż. Maksymilian Fingerchut — Przewodniczący
Inż. August Nieniewski — Zast. Przewodnicz.
Inż. Jan Cząstka — Sekretarz i Bibliotekarz
Inż. Tadeusz Chlebowski — Skarbnik.

Członkami Wydziału zostali wybrani: Inż. Aleksander Smagowicz jako delegat Oddziału Stowarzyszenia dla Szkoły Wiertniczej w Jaśle, inż. Henryk Olszewski i inż. Stanisław Mianowski.

Program pracy nowego Wydziału został już ustalony: na pierwszym miejscu postawiono sprawę realizacji budowy domu Stowarzyszenia w Krośnie. Oddział Zachodni realizuje poza tym konsekwentnie pracę oświatową wśród rzesz robotników naftowych. W miesiącu marcu rozpoczął swą działalność kurs dla maszynistów i motorowych w Krośnie, poprzednio zaś zorganizowano kurs dla elektromonterów przy Szkole Wiertniczej w Jaśle.

Polscy inżynierowie naftowi postawili sobie za zadanie realizację jaknajszerzej pojętej pracy nad podniesieniem poziomu fachowego naszych robotników, co uważają za jeden z najszczytniejszych celów w pracy społecznej inżyniera polskiego, rozumiejąc, że wysoki poziom naukowy i etyczny polskiego inżyniera i robotnika jest jednym z warunków realnej i celowej pracy w przemyśle naftowym.

Wybory w Stowarzyszeniu Polskich Inżynierów Przem. Naft. Na Walnym Zebraniu Stowarzyszenia, które odbyło się dnia 16 marca 1939 r. w Borysławiu, dokonano wyboru Prezydium, a na posiedzeniu Wydziału w dniu 23 marca br. ukonstytuował się Wydział w następującym składzie:

Inż. Tadeusz Reguła — Przewodniczący
Inż. Alojzy Żmigrodzki — I zast. Przewodnicz.
Inż. Ignacy Piątkiewicz — II zast. Przewodn.
Inż. Kazimierz Mischke — Sekretarz
Inż. Bronisław Zaczek — zast. Sekretarza
Inż. Juliusz Kaczorowski — Skarbnik
Inż. Witold Krobicki — zast. Skarbnika
Inż. Stanisław Psarski — Bibliotekarz
Inż. Zbigniew Skąpski — Gospodarz

oraz członkowie Wydziału:

Inż. Leopold Adamiakowski, inż. Tadeusz Bielski, inż. Władysław Klimkiewicz, inż. Rudolf Orel, inż. Wacław Piotrowski i inż. Stefan Sulimirski.

Rozszerzenie posiadłości kopalnianych Tow. „Vacuum Oil Company“. W marcu br. doszła do skutku nowa poważna transakcja naftowa: firma „Vacuum Oil Company“ zakupiła od Bernarda Doreggera, b. wiceprezesa Banku Kontynentalnego we Wiedniu, kompletnie urządzoną kopalnię „Lipa“ w Lipinkach obok Gorlic.

W skład wymienionej kopalni wchodzi 132 otworów eksploatacji oraz dwa otwory w wierceniu. Produkcja kopalni wynosi około 65 cystern ropy miesięcznie.

Zarząd nad kopalnią w Lipinkach przejęty już został przez firmę „Vacuum Oil Company“.

II Zjazd Inżynierów Chemików odbędzie się w Berlinie w czasie od 23 do 29 czerwca 1940 r., jako częściowy zjazd światowej Konferencji Energetycznej.

Organizacja działu polskiego zajmuje się Polski Komitet Energetyczny, prosząc o nadsyłanie tytułów referatów do dnia 1 kwietnia 1939 roku, a referatów, opracowanych możliwie w jednym z języków obcych, do dnia 15 sierpnia 1939 r.

Z tematów, mających związek z przemysłem naftowym wymieniamy następujące:

a) Tworzywa przemysłowe — specjalne smary chemii inżynieryjnej (przemysłowej),
b) Korozja i środki ochronne — malowanie (powlekanie),
c) Aparatura i technika postępowania — z dziedziny oczyszczania (rektyfikowania) oraz dystylowania — kolumny z płynami, przebieg na płytach (dnach) wymiennych, azeotropia oraz przykłady dotyczące nafty, smoły, analizy gazów itd.,
d) Technika wysokiego ciśnienia,
e) Technika gazów — technika gazyfikacji o wysokim ciśnieniu — nowe osiągnięcia w technice wytwarzania gazów, stosowane w procesach syntetyczno-chemicznych itd.

Wobec zwołania na r. 1940 także Międzynarodowego Kongresu Naftowego, rozpatrywane będą na Zjeździe chemicznym tylko te kwestie, które specjalnie interesują inżyniera-chemika.

Muzeum Techniki i Przemysłu w Warszawie nadesłało nam następujący komunikat, z prośbą o jego ogłoszenie:

Cel i zadanie „Instytutu Popierania Wynalazków“ przy Muzeum Techniki i Przemysłu. (Wyciąg z regulaminu).

Naczelnym zadaniem Instytutu jest popieranie polskiej wynalazczości dla dobra gospodarki narodowej.

Cel ten Instytut realizować będzie przez:

1. Wyszukiwanie we współpracy z czynnikami rządowymi, samorządowymi oraz przemysłem, rzemiosłem, rolnictwem, handlem oraz na podstawie innych źródeł tych zagadnień technicznych, wymagających wysiłku wynalazczego oraz zainteresowywanie nimi rzesz polskich wynalazców.
2. Badanie zgłaszanych pomysłów pod względem ich wartości technicznej i gospodarczej, praktycznej użyteczności oraz ocena uprawnień patentowych.
3. W wypadkach zasługujących na specjalne wyróżnienie okazywanie pomocy w uzyskiwaniu ochrony prawnej i organizowaniu wytwórczości dla potrzeb rynku.

4. Utrzymywanie współpracy z instytucjami i zakładami naukowymi, badawczymi, laboratoriami, pracowniami doświadczalnymi, pojedynczymi fachowcami oraz zakładami przemysłowymi przy realizowaniu wyżej podanych punktów 1, 2 i 3.

W celu skierowania zasługujących grup wynalazców na realne tory twórczej pracy będziemy ich informować drogą wydawanych przez Instytut Popierania Wynalazków komunikatów o najbardziej poszukiwanych i pożądanych przez przemysł oraz różne instytucje — ulepszeniach technicznych i wynalazkach.

Jednocześnie Instytut prosi osoby zainteresowane o przesyłanie swych pomysłów ewentualnie wynalazków (patentowanych i niepatentowanych) bezwarunkowo z załączeniem opisów i rysunków wraz ze znaczkami pocztowymi na odpowiedź.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

Światowe zużycie olejów mineralnych i paliw płynnych na cele militarne. Znani amerykańscy statystycy naftowi V. R. Garfias, R. V. Whetsel i J. W. Ristori opublikowali zestawienie światowego zużycia produktów naftowych i paliw płynnych na cele militarne w r. 1937. Zestawienie to, po przerachowaniu na miary metryczne, zamieszczamy poniżej.

	Paliwa motorowe	Olej gaz. i opałowy	Oleje smarowe	Razem
	c y s t e r n y			
Argentyna	704	10 400	56	11 160
Belgia	1 000	—	39	1 039
Brazylia	395	6 410	31	6 836
Wielka Brytania	19 620	154 000	1 170	174 790
Bułgaria	65	—	3	68
Chile	744	7 300	49	8 093
Chiny	905	5 840	50	6 795
Kuba	—	1 693	4	1 697
Czechosłowacja	339	—	11	350
Dania	300	1 750	16	2 066
Finlandia	65	1 693	7	1 765
Francja	19 550	67 200	915	87 665
Niemcy	17 700	14 600	681	32 981
Grecja	684	4 020	36	4 740
Węgry	128	—	4	132
Włochy	19 300	50 600	859	70 759
Japonia	12 910	90 500	741	104 151
Meksyk	128	—	4	132
Holandia	—	9 640	27	9 667
Norwegia	—	4 380	13	4 393
Polska	2 680	—	94	2 774
Portugalia	206	2 920	16	3 142
Rumunia	4 150	—	155	4 305
Rosja	18 900	21 850	786	41 536
Hiszpania	5 780	10 820	252	16 852
Szwecja	1 389	9 200	67	10 656
Turcja	1 665	4 670	76	6 411
Stany Zjednoczone	14 250	134 500	884	149 634
Jugosławia	323	—	11	334
Inne kraje	3 880	47 300	163	51 343
Razem	147 760	661 286	7 220	816 266

Udział wytwórczości własnej oraz importu w pokryciu francuskiego zapotrzebowania na produkty naftowe (w wagonach à 10 ton).

	Rok 1937 ogółem	Rok 1938 ogółem	wytwórczość własna	import
Benzyna samochod.	205 070	236 730	187 160	49 570
Benzyny inne	48 180	21 440	19 400	2 040
White Spirit	1 230	1 080	1 080	—
Nafta rafinowana	13 600	12 250	12 120	130
Inne rafinaty	250	520	520	—
Oleje smarowe	26 190	23 320	17 300	6 020
Oleje wazelinowe i parafinowe	220	230	90	140
Olej gazowy	33 920	32 600	27 290	5 310
Olej opałowy	122 810	126 940	116 710	10 230
Oleje drogowe i asfalt miękki	30 310	29 790	27 950	1 840
Asfalt twardy	1 080	600	250	350
Koks naftowy	2 580	3 760	120	3 640
Parafina	550	460	380	80
Butan	2 950	4 150	4 130	20
Razem	488 940	493 870	414 500	79 370

Niemiecki import olejów mineralnych w r. 1938 wynosi 4 957 000 ton w porównaniu z 4 313 000 ton w r. 1937, wzrost wynosi zatem prawie 15%. Wartość przywozu w r. 1938 wynosi blisko 270 milionów marek w porównaniu z 230 milionami marek w roku 1937. Wzrost wartości wynosi zatem blisko 16,5%.

Na poszczególne kraje rozkłada się import niemiecki w sposób następujący: Wenezuela 2 233 000 ton, Stany Zjedn. A. P. 1 183 000 ton, Rumunia 450 000 ton, Meksyk 434 000 ton, reszta z Iranu, Indii Holenderskich i innych krajów.

Przywóz obejmuje przede wszystkim materiały pędne, a w szczególności: benzyny 1 115 000 ton, oleju gazowego 1 265 000 ton, oraz w poważniejszych ilościach: asfalt, olej opałowy i oleje smarowe.

Redakcja i Administracja: Lwów Gmach Izby Przemysłowo-Handlowej, ul. Akademicka 17, Telefon Nr. 205-46
Konto czekowe P. K. O. Nr. 511.829

Prenumerata wraz z dodatkiem statystycznym wynosi:

w kraju		za granicą	
rocznie	zł. 48·—	rocznie	Fr. szw. 48·—
półrocznie	„ 27·—	półrocznie	„ „ 27·—
kwartalnie	„ 16·—	kwartalnie	„ „ 16·—

Cena zeszytu „Przemysłu Naftowego“ bez dodatku „Kopalnictwo Naftowe w Polsce“ wynosi zł. 2·50 (F. szw. 2·50)

Ceny ogłoszeń:	1/1 str.	1/2 str.	1/4 str.	1/8 str.
Przed tekstem :: :: ::	Zł. 200·—	Zł. 120·—	Zł. 70·—	Zł. 40·—
za tekstem :: :: :: ::	„ 150·—	„ 80·—	„ 45·—	„ 30·—

Trzecia str. okładki Zł. 250·— Czwarta str. okładki Zł. 300.—
Na pierwszej i drugiej stronie okładki ogłoszeń nie zamieszczamy.

Ogłoszenia specjalne wedle umowy. Wkładki całostronicowe dostarczone przez klienta Zł. 200·— plus efektywne koszty porta. — Przy ogłoszeniach wielokrotnych udzielamy specjalnych rabatów

Z drukarni i litografii Piller-Neumanna, Lwów, ul. Łyczakowska 3. Telef. 207-27.
Wydawca: Krajowe Towarzystwo Naftowe we Lwowie, ul. Akademicka 17. Telef. 205-46.
Redaktorzy: Dr Stanisław Schaetzel, Dr Tadeusz Mikucki.